

# diologii

Miesięcznik pedagogiczny

Nr 6 (223)  
Czerwiec 2018  
Szczecin  
ISSN 2300-9691

WOPR.SZCZECIN.PL

Sfinansowano ze środków Narodowego Funduszu  
Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Sfinansowano ze środków Wojewódzkiego Funduszu  
Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie



**Bezpieczny wypoczynek**



*PSPS Nr 52*  
**Uczymy się  
bezpiecznych  
zachowań**  
Zdjęcia: archiwum szkoły



**„Dialogi” Miesięcznik  
Pedagogiczny**

e-mail:  
dialogi@palac.szczecin.pl

**Wydawca:**

Pałac Młodzieży –  
Pomorskie Centrum  
Edukacji

**Redagują:**

*Ewa Karasińska*  
(redaktor naczelna)

*Ryszard Goclan*  
(redaktor techniczny)

**Kolegium redakcyjne:**

*Paweł Bartnik*  
*Katarzyna Fenczak*  
*Róża Czerniawska-  
Karcz*

*Bogdan Matłowski*  
*Wiesław Seidler*

Zastrzegamy sobie  
prawo do skracania,  
opracowań,  
redagowania  
i adiustacji tekstów  
oraz zmiany ich  
tytułów.

Za treść ogłoszeń  
odpowiedzialności  
nie ponosimy.

**Adres redakcji:**

Pałac Młodzieży – PCE  
al. Piastów 7  
70-327 Szczecin  
tel. 91 422 52 61

Strona internetowa:

[https://pe.szczecin.pl/  
chapter\\_201347.asp](https://pe.szczecin.pl/chapter_201347.asp)

**W numerze:**

- \* **Bezpieczeństwo  
podczas wakacji** ..... 4



- \* **Uczymy się bezpiecznych  
zachowań** ..... 5-6



- \* **Bezpieczeństwo –  
jak chleb (powszedni)** ..... 7



- \* **„Bezpieczne wakacje –  
bezpieczny  
wypoczynek”** ..... 8-9



- \* **Jak reagować na  
CYBERPRZEMOC?** ..... 10-27

- \* **„O złotą Metaforę”  
oraz  
„Metaforę Niepodległą”** .. 28

**Drodzy Nauczyciele,  
Rodzice i Uczniowie!**

*Przed nami wakacje i za-  
służony, dla wszystkich, wy-  
poczynek. Wykorzystajmy  
ten czas w sposób mądry i  
bezpieczny. Wróćmy we  
wrześniu do szkół zdrowi,  
szczęśliwi i pełni entuzjazmu.*

**Redakcja Miesięcznika  
Pedagogicznego „Dialogi”**



- \* **Z wiatrem w żaglach** ..... 29-38

**Warsztaty, konferencje, spotkania, projekcje  
Sala do wynajęcia**

Pałac Młodzieży oferuje do wynajęcia salę multimedialną na 50 osób. Sala znajduje się w budynku nowej siedziby, przy al. Piastów 7 (centrum Szczecina). Wyposażona jest w nowoczesny sprzęt techniczny, m.in. projektor, rzutnik multimedialny i nagłośnienie w systemie dźwiękowym dolby surround. Można tu zorganizować m.in. warsztaty, konferencje, spotkania, projekcje. Gwarantujemy pomoc techniczną przy obsłudze.

Warunki wynajmu i terminy rezerwacji – w sekretariacie PM-PCE, tel. 91 422 52 61



## Lektura obowiązkowa

# Bezpieczeństwo podczas wakacji

**Po dziesięciu miesiącach nauki, dla każdego ucznia przechodzi niezwykle, długo wyczekiwany czas – wakacje. Aby letnie miesiące upłynęły pod znakiem radości, dobrej zabawy i miłych wspomnień, należy pamiętać o podstawowych zasadach bezpieczeństwa i cały czas mieć na uwadze dobro naszych dzieci.**

Bez względu czy pociechy wyjeżdżają na wakacyjny odpoczynek gdzieś dalej, czy też spędzają czas w domu, nawyki odpowiednich zachowań nie powinny ulec zmianie. Zarówno rodzice, opiekunowie oraz wychowawcy zobowiązani są przy każdej okazji zwracać uwagę na istotne kwestie, które związane są z wakacyjnym odpoczynkiem.

### Bezpiecznie nad wodą

Lato, wysokie temperatury, słoneczna pogoda. To właśnie wtedy bardzo wiele rodzin, uczestników kolonii czy obozów decyduje się na wypoczynek nad wodą. Bez względu na umiejętności pływackie powinniśmy korzystać wyłącznie ze strzeżonych kąpielisk na których jest obecny ratownik WOPR. Gdy znaki i komunikaty zabraniają kąpieli w danym miejscu, nie lekceważmy ich. Często brawura i chęć zaimponowania innym jest tragiczna w skutkach. Kiedy nie mamy pewności co do głębokości zbiornika wodnego i położenia dna, nigdy nie ryzykujemy skoków „na główkę”. Jak pokazują coroczne kampanie medialne, jeden skok może na zawsze odmienić życie młodego człowieka. Bez względu czy zażywamy kąpiele w morzu, jeziorze czy rzecze, nigdy nie wypływajmy daleko od brzegu. Prądy, pływy czy wiry potrafią podstępnie zwieść nawet najlepszego pływaka. Będąc nad wodą w towarzystwie innych osób absolutnie nie „bawmy się” w podtapianie, nie spychajmy z pomostów ani na siłę nie wrzucamy do wody osób, które tego nie chcą. Jest to bardzo niebezpieczna praktyka!

Pływając i kąpiąc się z innymi zwracajmy uwagę kto znajduje się w naszym otoczeniu. Często to sekundy decydują o tym czy uda się uratować życie osoby, która zaczyna tonąć. Nie udawajmy jednak zawodowych ratowników. Kiedy wiemy, że sytuacja przerasta nasze możliwości jak najszybciej zalarmujmy profesjonalistów, którzy ruszą z pomocą.

### Uwaga miłośnicy dwóch kółek

Wakacyjne miesiące to również wzmoczone zainteresowanie jazdą na rowerze. Amatorzy dwóch kółek powinni jednak zachować szczególną ostrożność czy

to podczas jazdy po mieście czy wycieczek w plenerze. Każdy rowerzysta powinien być wyposażony w kask ochronny, który w przypadku upadku chroni najbardziej narażoną na urazy część ludzkiego ciała – głowę. Jeżeli jest to tylko możliwe korzystajmy ze ścieżek rowerowych i nie utrudniamy poruszania się po jezdni czy chodniku. Zawsze znajdując się na drodze, jedźmy jak najbliżej prawej krawędzi. Ułatwi to wyprzedzanie nas przez samochody i nie będzie prowokowało groźnych sytuacji, kiedy zamyślony rowerzysta nie kontroluje toru jazdy. Nie próbujmy naśladować wyczynowców i nie zjeżdżajmy z nasypów i leśnych ścieżek na tzw. „krechę”. W najlepszym wypadku niepowodzenie może skończyć się stłuczeniem lub złamaniem kończyn a w najgorszym trwałym kalectwem lub nawet śmiercią.

### Odpoczynek w mieście i w domu

Spędzając wakacje w mieście pamiętajmy, że nawet blisko naszego miejsca zamieszkania na dzieci może czekać wiele niebezpieczeństw. Ruchliwa ulica, niebezpieczne sadzawki czy psy znajdujące się na posesjach to tylko niektóre z zagrożeń z jakimi mogą spotkać się najmłodszy. Przypominajmy dzieciom aby nie rozmawiały z obcymi osobami, nie korzystały z ich zaproszeń ani nie wsiadały do pojazdów. Jeżeli syn lub córka opowiadają, że na podwórku czy placu zabaw pojawił się pan, który rozmawia z dziećmi, niech od razu zapali się nam czerwona lampka. Zawsze lepiej być nad wyraz przezornym niż nosić w sobie poczucie winy do końca życia.

Kiedy nie dopisuje pogoda, dzieci często w domu urządzają sobie plac zabaw. Każdy rodzic powinien wtedy mieć baczność uwagę na przedmioty i miejsca z których korzystają najmłodszy. Zwracajmy uwagę czy pociechy nie interesują się kurkami w kuchence gazowej, nie wkładają przedmiotów do gniazdek elektrycznych, nie bawią się zapalnikami czy zapalniczką, nie wyciągają z szuflad ostrych przedmiotów i nie próbują otwierać opakowań z lekami. Każda z przedstawionych sytuacji może stanowić zagrożenie dla życia i zdrowia.

Dzięki przestrzeganiu prostych zasad możemy sprawić, że dwa miesiące wakacyjnego odpoczynku będą miłym i radosnym czasem, który dzieci i rodzice będą wspominać przez cały rok. W kryzysowych sytuacjach nie bójmy się zwracać o pomoc do odpowiednich służb. Szczególnie w okresie wakacji Policja, Straż Pożarna i Pogotowie Ratunkowe muszą być przygotowane na wzmoczoną, wypoczynkową aktywność dzieci ich rodziców i opiekunów. Warto przypominać swoim pociechom najważniejsze numery alarmowe, których znajomość jest bardzo istotną kwestią: 112, 997 – Policja, 998 – Straż Pożarna, 999 - Pogotowie Ratunkowe.

*st. post. Konrad Szelest*

– Wydział Prewencji KWP Szczecin

## PSPS Nr 52 w Szczecinie Uczymy się bezpiecznych zachowań

*Już za parę dni, za dni parę  
Weźmiesz plecak swój i gitarę  
Pożegnania kilka słów  
Pitagoras bądźcie zdrów  
Do widzenia wam canto, cantare*

*Lato, lato, lato czeka  
Razem z latem czeka rzeka  
Razem z rzeką czeka las  
A tam ciągle nie ma nas*

*Lato, lato, nie płacz czasem  
Czekaj z rzeką, czekaj z lasem  
W lesie schowaj dla nas chłodny cień  
Przyjedziemy lada dzień*

To fragment piosenki Haliny Kunickiej, która pozwala odczuć nam już zbliżające się lato. Tylko aby lato i wakacje były niezapomniane musimy nauczyć się jak bezpiecznie zachowywać się szczególnie gdy przebywamy nad wodą. Stąd pomysł Wojewódzkiego Konkursu Bezpieczeństwo nad wodą. Konkurs przeznaczony dla Placówek Specjalnych oraz dla dzieci i młodzieży z klas integracyjnych szkół masowych. Organizatorem konkursu była **Publiczna Szkoła Podstawowa Specjalna Nr 52 w Szczecinie**.

Na miejsce konkursu wyznaczono plażę jeziora Głębokiego.

W zmaganiach konkursowych uczestniczyli uczniowie z Zespołu Szkół Specjalnych w Goleniowie, Zespołu Szkół Specjalnych Nr 9 w Szczecinie, Szkoły Podstawowej Nr 20 w Szczecinie, Szkoły Specjalnej Nr 67 w Szczecinie, Publicznej Szkoły Specjalnej Nr 25 w Szczecinie. W sumie na plaży spotkało się około 140 uczniów. Ze względów losowych nie przybył na konkurs MOS Nr 1 z Wielgowa, MOS Nr 2 w Szczecinie oraz SOSW z Kamienia Pomorskiego.

Zainteresowanie konkursem było duże, a to oznacza, iż wiedzy i umiejętności jak zachowywać się bezpiecznie nad wodą jest wciąż mało.

Podczas konkursu wybrana piątka uczniów z każdej ze szkół podchodziła do dziesięciu rozmaitych zadań. Każde zadanie i test z wiedzy teoretycznej było wykonywane grupowo.



Uczniowie wykazywali się znajomością numerów alarmowych, umiejętnością udzielenia pierwszej pomocy osobie rannej, skaleczonej, osobie, która straciła przytomność. Ponieważ dużo uczniów boi się owadów, szczególnie pszczoł i os staraliśmy się aby dzieci oraz młodzież zrozumieli, że nie warto zabijać owadów zapylające rośliny gdyż bez nich nie będzie życia. Nie będzie kolorowych kwiatów, znacznych owoców ani warzyw. Dlatego też tłumaczyliśmy jak robi się domki dla owadów. Po instruktażu każda grupa samodzielnie robiła domek z dostępnego na plaży materiału. Wykorzystywano głównie trzcinę, szyszki, mech, patyczki. Całość wkładano do wyciętych wcześniej tekturowych rur z sznurkowymi zawieszkami.

Każdy uczestnik konkursu losował kartkę z zadaniem opatrywania ran w rozmaitych miejscach. Jedni oczyszczali zakrwawione kolana, drudzy wyciągali drzazgi, jeszcze inni musieli zmagać się ze stłuczoną kostką po górskiej wędrowce. Niezależnie jakie to były rany, czy skaleczony od puszki palec, czy obtarty łokieć, czy odcisk, to każdy zespół wzorowo wykonał zadanie.

Kolejnym wyzwaniem dla uczestników było napisanie na piasku dla kosmitów numerów alarmowych przy użyciu szyszek i kamyczków.

Dla wyćwiczenia gibkości, a przy okazji koordynacji ruchowej, koncentracji i spostrzegawczości uczniowie musieli przejść przez gęste zarośla, ale w taki sposób aby niczego nie dotknąć. Aby uczniowie poprawnie wykonali zadanie, pomogła wizualizacja... uważaj, to kłuże, parzy.... uwaga, uwaga.....a tymi parzydłami, były liny związane pomiędzy dwoma drzewami.

Po zadaniu ruchowym czas był na test z wiedzy czy wiemy co znaczy skrót WOPR, czy wiemy jaki regulamin obowiązuje na terenie kąpieliska jezioro Głębokie.

Zadania z wiedzy, by nie były dla uczestników męczące, były kontynuowane podczas zagadek plażowych oraz podczas robienia małych piaskowych arcydzieł. Uczniowie zespołowo budowali sami, fosy, żółwie, ryby i inne wodne stwory.



Dla każdego uczestnika konkursu była przygotowana ścieżka polisensoryczna, oczywiście związana z wodą. Były muszelki, woda, wodorosty, kamyczki, piasek, okulary przeciwsłoneczne, parasole, parawan.

Podczas zawodów uczniowie poznali jak postępować z obcym zwierzęciem. Specjalista od dogoterapii nauczał jak podchodzi się do nieznanego psa, co zrobić jak pies warczy, czy chce ugryźć. Niestety, z doświadczeń naszych uczniów wiemy, że takiej wiedzy wciąż mało i mało.

Konkurs uświetniony był obecnością WOPR i Straży Pożarnej z grupą płetwonurków. Panowie z WOPR-u zaprezentowali pokaz jak reagować gdy mamy do czynienia z osobą nieprzytomną. Byliśmy nauczani jak udziela się pierwszej pomocy, jak rozdzielać zadania pomiędzy przechodniami, jak wykonuje się sztuczne oddychanie.

Po demonstracji każdy z uczniów mógł samodzielnie wykonać sztuczne oddychanie, pod baczny okiem ratowników WOPR-u.

Wielką atrakcją dla uczestników Wojewódzkiego Konkursu Bezpieczeństwo nad wodą byli strażacy ze Straży Pożarnej, wóz strażacki wraz z całym osprzętem.

Byliśmy świadkami pokazu płetwonurków ze Straży Pożarnej, którzy uczyli nas jak wyciąga się z wody osobę poszkodowaną. Co zrobić, gdy osoba topiąca się jest nieprzytomna a co gdy jest świadoma. Poznaliśmy zasady holowania topiącej się osoby do brzegu.



Ponadto strażacy zaznajomili nas z bezpiecznym rozpalaniem ogniska, gdzie i jak je ugasić. Co zrobić gdy widzimy pożar, a co gdy dym. Wszystkim prezentacjom towarzyszyło praktyczne wykonanie przez uczestników konkursu.

Podczas zmagani konkursowych każdy z uczestników mógł być pomalowany w wodne i żeglarskie motywy.

Uczniowie mogli posilić się pyszną bułką z sałata, pomidorem i wykonanym przez szkolną kucharkę kotlecikiem.

Dla łasuchów przygotowano watę cukrową, ciastka pieczone przez uczniów PSPS Nr 52 w Szczecinie. Dla spragnionych była herbata, woda mineralna i soki. Dla każdego coś dobrego w zależności od gustów i smaków.

Konkurs odbył się przy pięknej pogodzie w ślicznej scenerii jeziora Głębokiego. Pozwolił spotkać się uczniom i nauczycielom ze szkół i placówek specjalnych. Był okazją do wymiany doświadczeń oraz do zauważenia, że zajęć, konkursów dla uczniów z różnymi orzeczeniami, dysfunkcjami jest bardzo mało, a przecież każdy człowiek by prawidłowo się rozwijał, powinien być pozytywnie motywowany.

Każdy z uczestników Wojewódzkiego Konkursu *Bezpiecznie Nad Wodą* otrzymał dyplom i drobny upominek. Wszyscy uczestnicy konkursu zdobyli laury ponieważ przez instruktaz nauczyli się i sami zademonstrowali jak udziela się pierwszej pomocy osobom w różny sposób poszkodowanym.

Konkurs uzmysłowił nam nauczycielom, że uczniowie z placówek specjalnych wciąż potrzebują takich zajęć, bo tylko dzięki nim jesteśmy w stanie ustrzec naszych podopiecznych przed wypadkami, urazami nie tylko nad wodą i w przededniu wakacji ale zawsze i wszędzie. Powinniśmy częściej podejmować takie inicjatywy, byśmy mogli cieszyć się bezpieczeństwem swoim i naszych uczniów.

Życzę wszystkim wesołych i bezpiecznych wakacji...nie tylko nad wodą

*Agnieszka Zbiżek*  
– nauczyciel i żeglarz  
*Fotoreportaż na str. 2*

## Szkoła Podstawowa Nr 1 Bezpieczeństwo – jak chleb (powszedni)

Tak jak chleb jest powszedni tak w Szkole Podstawowej Nr 1 w Szczecinie podejmowane są powszechnie działania mające na celu kształtowanie postaw prozdrowotnych, jak i wyposażenie uczniów w podstawowe umiejętności i nawyki, które noszą ze sobą pewniki znamion bezpieczeństwa. Wśród celów programu profilaktyczno-wychowawczego jest między innymi to, by uczniowie osiągnęli przygotowanie do właściwych zachowań i reakcji w sytuacjach niebezpiecznych, które stwarzają zagrożenie dla zdrowia i życia. Oczywiście podstawa programowa, a zatem i treści dotyczące bezpieczeństwa sprzyjają wielu działaniom splecionym w codzienną pracę z uczniami, ale w SP1 za sprawą aktywnych rodziców i nauczycieli skupionych wokół **Stowarzyszenia Przyjaciół Szkoły Jedyneczka** oraz **Rady Rodziców** zrealizowano rzecz niezwykłą:

### PROJEKT PIERWSZA POMOC – MOGĘ POMÓC

Dzięki zaangażowaniu ratowników z Kids&Activ oraz HSmedical przeszkolono z resuscytacji krążeniowo-oddechowej przez trzy tygodnie 650 osób w tym wszystkich obecnych wówczas uczniów naszej szkoły oraz około 140 dorosłych

(rodziców). To wyjątkowe, praktyczne działanie zaowocowało zgłoszeniem szkoły do bicia rekordu w jednoczesnym prowadzeniu resuscytacji krążeniowo-oddechowej organizowanym przez WOŚP. Przy 10 fantomach RKO wykonywało jednocześnie 150 dzieci!

Po takiej dawce **30 uciśnień i 2 wdęchy** powtórzonej kilkakrotnie przy użyciu fantomów- znikają opory i sama reakcja na udzielenie pomocy potrzebującemu wydaje się być umiejętnością oczywistą, wręcz nawykową! Realizacją tego projektu

### JEDYNKA WYPRZEDZA REALIZACJĘ ELEMENTÓW „EDUKACJI DLA BÉZPIECZEŃSTWA”

Konsekwencją finalną i trwałą projektu jest zakup i umieszczenie w holu szkoły **defibrylatora AED**. To niezwykle istotne dla otoczenia (ze względu chociażby na położenie placówki oraz dostępność w centrum dużego miasta) urządzenie, może uratować komuś życie.

Każdorazowo przed feriami zimowymi czy też przed letnią kanikulą prowadzone są różne inne formy przypominania o zasadach bezpieczeństwa:

- spotkania z Policją,
- spotkania z przedstawicielami Straży Miejskiej,
- spotkania z przedstawicielami kolei,
- przestrogi na lekcjach w postaci pogadarek, filmów, prezentacji multimedialnych.

Nie poprzestajemy na działaniach zwyczajnych, powszechnie znanych. Wciąż poszukujemy tych form, które swą skutecznością przyprawiają wszystkich uczniów po przerwie wakacyjnej całych i zdrowych, roześmianych i wypoczętych, świadomych i łaknących nowych wyzwań z nowym rokiem 2018/19. Łączymy swój pedagogiczny wysiłek z rodzicami i sympatykami szczecińskiej Jedynki. Będąc we wspólnej, spotęgowanej sile oddziaływać możemy osiągnąć sukces, którym jest zdrowie i życie każdego z nas, nie tylko podczas wakacji ale i w całym życiu.

*Aleksandra Figaszewska*



Przedszkole Publiczne Nr 80

## „Bezpieczne wakacje – bezpieczny wypoczynek”

Jednym z najważniejszych obowiązków nauczyciela edukacji przedszkolnej jest zapewnienie dzieciom bezpieczeństwa. Przekazanie im wiedzy i potrzebnych umiejętności, jak dbać o bezpieczeństwo własne i innych.

W Przedszkolu Publicznym Nr 80 w Szczecinie realizowany był Program „*Bezpieczny Przedszkolak*”. Zajęcia przez cały rok odbywały się cyklicznie. Realizowane tematy, to:

1. Znam zasady ruchu drogowego.
2. Obcemu mówię NIE.
3. Znam numery alarmowe – potrafię wezwać pomoc.
4. Jestem bezpieczny na wakacjach.

W ramach Programu gościliśmy przedstawicieli Policji, Straży Miejskiej, Straży Pożarnej, Ratowników Medycznych, którzy w zrozumiały dla dzieci sposób, rozmawiali z nimi o bezpieczeństwie podczas pobytu w przedszkolu, w domu, w kontakcie z obcym człowiekiem, zwierzęciem oraz podczas wypoczynku wakacyjnego. Wiedza ta jest niezbędna, aby dzieci mogły czuć się bezpiecznie i bezpiecznie spędzić wakacje.

W przedszkolu odbył się konkurs recytatorsko-teatralny pt. „*Bezpieczny Przedszkolak*”. Oprócz naszego przedszkola, brały w nim udział dzieci z czterech zaprzyjaźnionych przedszkoli szczecińskich: Przedszkole Publiczne Nr 44, Przedszkole Publiczne Nr 32. Dzieci prezentowały wiersze, inscenizacje, piosenki, krótkie dramy. Dzięki temu przedszkolaki pochwaliły się wiedzą, umiejętnościami oraz utrwały sobie zdobyte wiadomości na temat bezpieczeństwa.

Uczestnicy konkursu otrzymali dyplomy, nagrody oraz gadżety wręczone przez przedstawicieli Policji, Straży Pożarnej, Straży Miejskiej oraz Ratowników Medycznych. Niespodzianką dla dzieci była możliwość obejrzenia pojazdów straży pożarnej i policji, oglądanie wyposażenia a także rozmowy z przedstawicielami służb.

W przedszkolu odbyły się również warsztaty dla rodziców z dziećmi. Przedszkolaki chwaliły się znajomością numerów alarmowych i umiejętnością wzywania pomocy. Wraz z rodzicami wykonały z pudełek po soczkach telefony i aranżowały sytuacje, podczas których wraz z rodzicami



na zmianę odgrywały rolę przedstawiciela służby (np. policjanta). Zadaniem dziecka było przekazanie ważnej wiadomości: opis sytuacji oraz adres. Pamiętały o konieczności przedstawienia się z imienia i nazwiska. Warsztaty zakończyły się wręczeniem dyplomów z numerem alarmowym i owocowym poczęstunkiem.

Dla rodziców oraz personelu Przedszkola Publicznego Nr 80 odbyła się w placówce nauka udzielania pierwszej pomocy. Z zajęć skorzystali wszyscy pracownicy przedszkola oraz rodzice dzieci.

W maju i czerwcu odbywały się zajęcia z projektu edukacyjnego UNICEF „*Baw się i bądź bezpieczny*” – również na wakacjach podczas spędzania czasu wolnego.

Dzieci wiedzą, że na rowerze trzeba mieć kask chroniący głowę, lampkę rowerową oraz elementy odblaskowe. Wiedzą, że:

1. należy korzystać ze ścieżek rowerowych,
2. nie wolno jeździć w pobliżu ulicy,
3. podczas wycieczki rowerowej należy przebywać pod opieką osoby dorosłej

Nad wodą – trzeba mieć deskę, koło lub naramienniki do pływania. Pamiętać należy o zabraniu kremu z wysokim filtrem, zażywać kąpieli na plaży strzeżonej przez ratownika. Często podczas upałów pić wodę. Na głowie trzeba mieć czapkę lub chustę. Zawsze być pod opieką dorosłego.

W górach i w lesie pamiętać o odpowiednim ubiorze – pełne wygodne obuwie, długie spodnie i koszulka chroniące przed owadami i kleszczami oraz nakrycie głowy. Przebywać można tylko pod opieką dorosłego.

### Na placu zabaw.

Nie grać w pobliżu jezdni. Nie dotykać i nie podchodzić do zwierząt. Nie rozmawiać z obcymi, nie przyjmować od nich żadnych podarunków (np. słodyczy). Nie oddalać się z osobą nieznajomą i nie wsiadać z nią do samochodu.

Dziwne i niepokojące sytuacje zgłaszać opiekunom.

Obok każdej sali umieszczony był wiersz, często czytany przez rodziców oraz nauczycieli dzieciom: **„Bezpieczne wakacje” A. Bober**

#### „Bezpieczne wakacje”

*Gdy na wakacjach z rodzicami wypoczywasz,  
Dużo niezwykłych przygód przeżywasz.*

*Nie zapomnij jednak o rzeczy ważnej,  
By bezpieczeństwo zachować w sytuacji  
każdej.*

*Przez ulicę przechodź tylko na pasach zebry,  
Na zielonym świetle i rozglądając się bez  
przerwy.*

*Wychodząc na słońce, nakrycie głowy zakładaj,  
A na całe ciało krem przeciwsłoneczny  
nakładaj.*

*Podczas kąpieli, bądź zawsze pod okiem  
dorosłego,  
By żaden wypadek nie zdarzył Ci się kolego.*

*Podczas burzy, nie wybieraj się w góry,  
A także gdy za oknem, krajobraz jest szaro-bury.*

*W pobliżu ulicy się nie baw nigdy,  
By samochód, autobus czy tramwaj nie  
zrobiły Ci krzywdy.*

*Będąc w lesie, śmieci nie wyrzucaj,  
Nie rozpalaj ogniska i ciszy nie zakłócaj.*

*Nie przyjmuj też nic od nieznajomego,*

*Bo przydarzyć może Ci się coś bardzo niedobrego.*

*O numerach alarmowych nie zapominaj,  
Niech je wraz z Tobą powtórzy cała rodzina.*

*997 – to telefon na policje,  
tam niepokojące sytuacje możesz zgłosić  
wszystkie.*

*998 – wykręcasz, gdy pożar zauważysz,  
bo wtedy dodzwonisz się do pożarnej straży.*

*999 – to numer na pogotowie,  
dzwoniąc tam możesz innym i sobie uratować  
zdrowie.*

*Gdybyś jednak, tych wszystkich numerów nie  
umiał zapamiętać,  
Wystarczy o jednym ogólnym numerze pamiętać.*

*112 – tam możesz wszystko zgłosić  
i o każdy rodzaj pomocy poprosić.*

Program i projekt bezpieczeństwa zakończono rodzinnym konkursem plastycznym pt. **„Moje wakacje”**. Konkurs rozstrzygnięto podczas Festynu rodzinnego, na którym wręczono dyplomy, nagrody wszystkim uczestnikom. Z wykonanych prac została stworzona galeria, którą mogły oglądać całe rodziny bawiące się wspólnie na festynie. Biorąc udział w: zabawach typu „Prawda lub fałsz”; quizie; rodzinnym rozwiązywaniu zagadek; zawodach sportowych, można było utrwalić wiadomości o bezpieczeństwie.

Festyn oraz konkurs plastyczny był ukoronowaniem programu **„Bezpieczny przedszkolak”** oraz projektu **„Baw się i bądź bezpieczny”**.

Wszystkim dzieciom, rodzicom, pracownikom Oświaty życzę bezpiecznych i wspaniałych wakacji.

**Katarzyna Sawczuk**

– nauczyciel Przedszkola Publicznego Nr 80  
w Szczecinie



Biblioteka programu „Dziecko w Sieci”  
Fundacji Dzieci Niczyje

## Jak reagować na CYBERPRZEMOC?

Poradnik dla szkół – wydanie II (poprawione)

Przemoc rówieśnicza z użyciem mediów elektronicznych stała się w ostatnich latach poważną kwestią społeczną. Wyniki badań pokazują, że przemocy w sieci doświadcza ponad połowa dzieci w Polsce! Specyfika Internetu i telefonów komórkowych powoduje, że nawet pozornie błahe akty cyberprzemocy stanowią dla ich ofiar poważny problem, z którym często nie potrafią sobie poradzić. Problem cyberprzemocy w oczywisty sposób dotyczy szkół. W klasie, szatni, czy na boisku szkolnym dochodzi do aktów przemocy z użyciem telefonów komórkowych lub Internetu. Coraz częściej też "tradycyjne" konflikty rówieśnicze ze szkoły przenoszą się do sieci. Kontaktując się z nauczycielami w ramach działań Fundacji Dzieci Niczyje (FDN), coraz częściej spotykamy się z pytaniami, jak szkoła może skutecznie przeciwdziałać problemowi cyberprzemocy. W niniejszym poradniku, wspólnie z zaproszonymi do współpracy profesjonalistami, staramy się udzielić na to pytanie odpowiedzi.

Poradnik rozpoczyna tekst charakteryzujący problem przemocy rówieśniczej w sieci. Artykuły w drugiej części poradnika poświęcone są praktycznym rozwiązaniom na rzecz przeciwdziałania cyberprzemocy w szkole. Specjalistki z Centrum Metodycznej Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej (Anna Borkowska, Dorota Macander) opisują w swoim artykule założenia szkolnego systemu zapobiegania cyberprzemocy wraz ze szczegółową procedurą reagowania za przypadki przemocy rówieśniczej wśród uczniów. Tekst Dariusza Stacheckiego, doświadczonego nauczyciela informatyki z gimnazjum w Nowym Tomysłu, poświęcony jest standardom bezpieczeństwa szkolnej infrastruktury informatycznej. Ostatni artykuł w tej części poradnika, autorstwa Julii Barlińskiej z FDN, dotyczy edukacji na rzecz bezpieczeństwa dzieci online. Autorka charakteryzuje w nim bogatą

ofertę edukacyjną fundacyjnego programu Dziecko w Sieci.

W kolejnej części poradnika specjalistki z FDN opisują prawne i psychologiczne aspekty zjawiska przemocy rówieśniczej w sieci. Justyna Podlewska oraz Weronika Sobierajska przedstawiają analizę przepisów prawnych chroniących ofiary przemocy w sieci i praktyczne informacje, jak z nich korzystać. Katarzyna Fenik omawia podstawowe aspekty psychologiczne problemu. Obydwa artykuły ilustrowane są przykładami zgłoszeń do Helpline.org.pl - programu FDN i Fundacji Orange świadczącego pomoc w przypadkach przemocy wobec dzieci w Internecie. Kwestie podłoża zachowań agresywnych w sieci rozwija w swoim tekście Julia Barlińska.

W aneksie do poradnika (część IV) znajdziecie Państwo między innymi scenariusz zajęć edukacyjnych Stop cyberprzemocy oraz inne materiały przydatne do prowadzenia działań na rzecz zapobiegania cyberprzemocy w szkole.

Mam nadzieję, że lektura poradnika Jak reagować na cyberprzemoc pozwoli Państwu zorientować się w problematyce cyberprzemocy i zainicjuje lub udoskonali wdrażanie w szkole systemowych rozwiązań na rzecz zapobiegania temu problemowi. Jeżeli kiedykolwiek będziecie Państwo potrzebowali specjalistycznej konsultacji w tym zakresie, polecam kontakt z konsultantami Helpline.org.pl pod numerem telefonu O 800 100 100. Zapraszam również do odwiedzenia serwisu [www.dzieckowsieci.pl](http://www.dzieckowsieci.pl), gdzie znajdziecie Państwo ofertę edukacyjną oraz wiele artykułów i materiałów multimedialnych dotyczących problematyki cyberprzemocy.

**Lukasz Wojtasik**

– Koordynator programu Dziecko w Sieci Fundacji Dzieci Niczyje



## Cyberprzemoc – charakterystyka zjawiska

Łukasz Wojtasik

Poważne zagrożenia dla młodych internautów zazwyczaj kojarzone są z problemem pedofilii lub innymi formami działań dorosłych przeciwko dzieciom. Kwestie te nie tracą niestety na aktualności, jednak w ostatnim czasie, wraz z coraz większą dostępnością nowych mediów dla dzieci i coraz szerszą gamą możliwości, jakie media te oferują, poważnym zagrożeniem dla najmłodszych stają się również ich rówieśnicy. Problem określany terminem *cyberbullying* lub coraz popularniejszym w Polsce terminem cyberprzemoc zauważony został zaledwie kilka lat temu, jednak bardzo szybko uznany został za istotną kwestię społeczną i przeciwdziałanie mu jest obecnie priorytetem większości programów edukacyjnych poświęconych bezpieczeństwu dzieci w sieci.

### Czym jest cyberprzemoc?

Zjawisko cyberprzemocy najkrócej definiuje się jako przemoc z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych. Technologie te to głównie Internet oraz telefony komórkowe. Część definicji ogranicza stosowanie terminu *cyberbullying* czy *cyberprzemoc* wyłącznie do przemocy rówieśniczej, inne nie stawiają ograniczeń wiekowych, niewątpliwie jednak najczęściej terminów tych używa się właśnie w kontekście przemocy wśród najmłodszych. Podstawowe formy zjawiska to nękanie, straszenie, szantażowanie z użyciem sieci, publikowanie lub rozsyłanie ośmieszających, kompromitujących informacji, zdjęć, filmów z użyciem sieci oraz podszywanie się w sieci pod kogoś wbrew jego woli. Do działań określanych mianem cyberprzemocy wykorzystywane są głównie: poczta elektroniczna, czaty, komunikatory, strony internetowe, blogi, serwisy społecznościowe, grupy dyskusyjne, serwisy SMS i MMS.

W odróżnieniu od „tradycyjnej” przemocy (ang. *bullying*) zjawisko cyberprzemocy charakteryzuje wysoki poziom anonimowości sprawcy. Ponadto na znaczeniu traci klasycznie rozumiana „sita”, mierzona cechami fizycznymi czy społecznymi, a atutem sprawcy staje się umiejętność wykorzystywania możliwości, jakie dają media elektroniczne. Charakterystyczna dla problemu szybkość rozpowszechniania materiałów kierowanych przeciwko ofierze oraz ich powszechna dostępność w sieci sprawiają, że jest to zjawisko szczególnie niebezpieczne. Kompromitujące zdjęcia, filmy czy informacje potrafią

zrobić w Internecie bardzo szybką „karierę”, a ich usunięcie jest często praktycznie niemożliwe. Dodatkową uciążliwością dla ofiar cyberprzemocy jest stałe narażenie na atak, niezależnie od miejsca czy pory dnia lub nocy. Kolejną ważną cechą problemu jest stosunkowo niski poziom kontroli społecznej tego typu zachowań. Sytuacja doznawania przez dziecko krzywdy za pośrednictwem mediów elektronicznych jest często trudna do zaobserwowania przez rodziców czy nauczycieli, szczególnie jeżeli mają ograniczoną wiedzę i doświadczenia związane z korzystaniem z mediów elektronicznych.

### Historia problemu

Pierwsze doniesienia medialne dotyczące zjawiska przemocy rówieśniczej w sieci pojawiły się na początku lat dwutysięcznych. Były to m.in. przypadek japońskiego ucznia nagranego w krępującej sytuacji w szatni szkolnej kamerą w telefonie komórkowym; sprawa zdjęcia amerykańskiej uczennicy, której fotografia przerobiona została na zdjęcie pornograficzne; czy głośna historia filmu, w którym chłopiec z Kanady nieporadnie odgrywa scenę walki z filmu „Gwiezdne Wojny”. Wszystkie te przypadki zyskały rozgłos właśnie dlatego, że upublicznione materiały zrobiły w sieci bardzo szybką „karierę”, a ofiary poniosły bardzo poważne konsekwencje. W opracowaniach dotyczących początków problemu cyberprzemocy najczęściej przytaczany jest ostatni z wymienionych wyżej przypadków. Film z udziałem kanadyjskiego ucznia nazwanego przez internautów „Star War Kid” zdobył w sieci olbrzymią popularność przez długi czas pozostając, obok filmów z udziałem Paris Hilton, najczęściej pobieranym plikiem filmowym z Internetu. Jego bohater po załamaniu nerwowym wraz z rodziną zmienił miejsce zamieszkania i przez kilka lat pozostawał pod ścisłą opieką psychiatryczną. Z czasem media coraz częściej przytaczały historie przemocy rówieśniczej w sieci, kończące się próbami samobójczymi lub nawet samobójstwami. Badania socjologiczne pokazały natomiast, że problem cyberprzemocy to nie tylko jednostkowe spektakularne przypadki, ale codzienne zjawisko wśród dzieci i młodzieży, którego skala, w zależności od przyjętej definicji problemu i metody badawczej, dotyczy od 20 proc. do nawet ponad połowy dzieci i młodzieży.

W Polsce głośno o problemie przemocy rówieśniczej z użyciem mediów elektronicznych zrobiło się wraz z historią gdańskiej gimnazjalistki, która popełniła samobójstwo w efekcie przemocy doznanej ze strony rówieśników. W historii ważną rolę odegrało nagranie kamerą w telefonie komórkowym aktu krzywdzenia dziewczyny. Domniemywano, że groź-

ba upublicznienia zarejestrowanego filmu przyczyniła się do tragicznego finału tej historii.

W ostatnim czasie coraz częściej media przytaczają poważne przypadki cyberprzemocy. Podobnie jak w innych krajach, tak i w Polsce badania pokazują, że przypadki medialne to jedynie mały wycinek powszechnie występującego zjawiska.

### Skala problemu

W Polsce problem przemocy rówieśniczej w sieci rozpoznany został na początku 2007 r. przez Fundację Dzieci Niczyje i firmę badawczą Gemius S.A. W toku badań *Przemoc rówieśnicza a media elektroniczne*<sup>1</sup> dzieci pytane były o doświadczenia następujących sytuacji:

=> przemoc werbalna w sieci (wulgarne wyzywanie, poniżanie, ośmieszanie,

straszenie, szantaż),

=> rejestrowanie filmów i zdjęć wbrew woli dziecka,

=> publikowanie w sieci filmów, zdjęć i informacji ośmieszających dziecko,

=> podszywanie się w sieci pod dziecko.

Respondenci pytani byli również o ich odczucia i reakcję w danej sytuacji oraz proszeni o próbę określenia sprawcy zdarzenia.

### Przemoc werbalna

Aż 52proc. internautów w wieku 12-17 lat przyznało, że za pośrednictwem Internetu lub telefonii komórkowej miało do czynienia z przemocą werbalną – niemal połowa badanych doświadczyła wulgarnego wyzywania (47 proc.), co piąty poniżania, ośmieszania i upokarzania (21 proc.), a co szósty straszenia i szantażowania (16 proc.). Najbardziej negatywne reakcje towarzyszą przypadkom poniżania-zdenerwowanie (59 proc.), strach (18 proc.) lub wstyd (13 proc.). Jedynie 30 proc. dzieci deklaruje, że taka sytuacja nie robi na nich żadnego wrażenia. Jedynie nieznacznie niższy poziom negatywnych emocji towarzyszy sytuacjom straszenia i szantażu w sieci. Mimo to blisko połowa dzieci nie informuje nikogo o takich przypadkach. Jedynie co dziesiąte dziecko zawiadamia o takich przypadkach swoich rodziców lub nauczyciela.

### Filmy i zdjęcia

Ponad połowa nastoletnich internautów (57 proc.) przyznaje, że była przynajmniej raz obiektem zdjęć lub filmów wykonanych wbrew jej woli. Względnie rzadko (18 proc.) sytuacja taka jest zdarzeniem jednorazowym – w 2/5 przypadków (39 proc.) zdarzenie takie powtarzało się. Zdecydowanie najczęściej autorami takich zdjęć są rówieśnicy - znajomi ze szkoły (87 proc.) lub spoza

szkoły (30 proc.). Zdecydowana większość (80 proc.) „niechcianych obrazów” ma niegroźny z pozoru kontekst humorystyczny. Jednakże aż potowa badanych (49 proc.) deklaruje w takich sytuacjach wyraźnie negatywne odczucia. Popularnymi motywami robienia zdjęć/filmów są: złośliwość (21 proc.) oraz popisywanie się przed innymi (17 proc.). Celem co ósmego zdjęcia lub filmu jest ośmieszanie bohatera (12 proc.).

O sytuacjach niechcianych zdjęć i filmów dzieci zazwyczaj nikogo nie informują (54 proc.). Jeżeli zdecydują się komuś opowiedzieć o takiej sytuacji, to są to najczęściej rówieśnicy (24 proc.). Zdecydowanie rzadziej zawiadamiani są rodzice (6 proc.).

### Kompromitujące materiały

14 proc. internautów w wieku 12-17 lat zgłasza przypadki publikowania w sieci kompromitujących ich materiałów: informacji (9 proc.) oraz zdjęć lub filmów (5 proc.). W znaczącej większości sytuacje takie ograniczają się do pojedynczego lub kilkukrotnego zdarzenia (po 39 proc. wskazań). Sprawcami są najczęściej rówieśnicy (ze szkoły: 59 proc., spoza szkoły: 43 proc.), znacznie rzadziej dorośli (10 proc.) czy też znajomi z Internetu (13 proc.). W 15 proc. przypadków informacje, zdjęcia lub nagrania pochodziły od osób obcych lub nieujawniających swojej tożsamości. Pomimo stosunkowo nieznacznej skali problemu, zasługuje on na szczególną uwagę ze względu na wysoki stopień negatywnych emocji, które towarzyszą ofiarom – zdenerwowanie (66 proc.), wstyd (33 proc.) i strach (12 proc.). Na tle innych form cyberprzemocy, przypadki publikacji kompromitujących materiałów są stosunkowo często zgłaszane osobom dorosłym (rodzice: 13 proc., pedagodzy: 12 proc.). Jedynie 27 proc. ofiar niktogo nie informuje o takich zdarzeniach.

### Podszywanie się

Blisko jedna trzecia dzieci doświadczyła w sieci sytuacji, w której ktoś się pod nie podszywał. Przeważnie były to pojedyncze przypadki (19 proc.), rzadziej z kilkukrotnymi (8 proc.) lub wielokrotnymi (2 proc.) powtórzeniami. Najczęściej podszywającą się osobą był rówieśnik (ze szkoły: 56proc., spoza szkoły: 22 proc.); zdecydowanie rzadziej dorośli (5 proc.) lub znajomy z Internetu (6 proc.). Za aż co piąty przypadek odpowiadały osoby nieznajome (20 proc.). Podszywanie się jest zdecydowanie najbardziej irytującym działaniem spośród analizowanych. Aż 65 proc. osób zareagowało w takich sytuacjach zdenerwowaniem, tylko co czwarty respondent deklarował, że nie wywarło to na nim żadnego wrażenia (24 proc.). Przykrość sprawiło to 14 proc. poszkodowanym, a strach wzbudziło u 5 proc. osób.

## Przeciwdziałanie cyberprzemocy

Dzieci zazwyczaj nie uświadamiają sobie jak krzywdzące mogą być działania podejmowane online, a ofiary cyberprzemocy pozostawione sam na sam z problemem często nie potrafią sobie z nim poradzić. Dlatego bardzo ważną rolę w przeciwdziałaniu cyberprzemocy pełni najbliższe otoczenie dziecka. Rodzice i nauczyciele powinni podejmować działania profilaktyczne oraz szybko interweniować w sytuacji, gdy zachodzi podejrzenie, że dziecko jest ofiarą lub sprawcą przemocy w sieci.

Problem cyberprzemocy coraz częściej jest przedmiotem programów profilaktycznych i kampanii informacyjnych. W Polsce Fundacja Dzieci Niczyje realizuje od stycznia 2008 r. kompleksową akcję społeczną *Stop Cyberprzemocy*<sup>2</sup>, w ramach której prezentowane są w mediach reklamy prasowe, telewizyjne i radiowe zwracające uwagę dorosłych na specyfikę i skalę problemu cyberprzemocy oraz rolę rodziców w zapewnieniu dziecku bezpieczeństwa w sieci. Drugim ważnym elementem akcji jest propozycja edukacyjna adresowana do uczniów szkół gimnazjalnych. Ze strony [www.dzieckowsieci.pl](http://www.dzieckowsieci.pl) nauczyciele gimnazjalni mogą pobrać scenariusze lekcji oraz krótki film prezentujący przypadek cyberprzemocy z perspektywy ofiary, sprawcy oraz świadka. Po prezentacji filmu nauczyciele prowadzą zajęcia z czynnym udziałem uczniów (dyskusja, praca w grupach), odwołując się do zaprezentowanej w filmie sytuacji oraz wypowiedzi jego bohaterów.

W celu przeciwdziałania problemowi cyberprzemocy i innym zagrożeniom związanym z korzystaniem przez dzieci z mediów elektronicznych w lutym 2007 r. w ramach kampanii *Dziecko w Sieci* powołany został projekt [Helpline.org.pl](http://Helpline.org.pl). Pod adresem [www.helpline.org.pl](http://www.helpline.org.pl) oraz bezpłatnym numerem telefonu 0800 100 100 mogą uzyskać pomoc zarówno najmłodszy, jak i dorośli (rodzice oraz profesjonaliści).

Badania opinii publicznej wskazują na bardzo wysoki poziom zrozumienia wagi problemu przemocy w sieci – akcję *Stop Cyberprzemocy* za potrzebną uznaje aż 98 proc. dorosłych Polaków<sup>3</sup>.

\*\*\*

<sup>1</sup> *Badanie on-line Przemoc rówieśnicza a media elektroniczne* styczeń 2007 FDN, Gemius S.A., N=891 internautów w wieku 12-17 lat.

<sup>2</sup> *Akcja Stop Cyberprzemocy* realizowana jest przez FDN we współpracy z Fundacją Orange w ramach kampanii *Dziecko w Sieci* oraz programu Komisji Europejskiej *Safer Internet Plus*.

<sup>3</sup> **Polacy o kampanii Stop Cyberprzemocy**, TNS OBOP dla FDN, czerwiec 2008.

## Cyberprzemoc – aspekty prawne i psychologiczne

Justyna Podlewska, Weronika Sobierajska

Niniejszy artykuł jest opisem działań, doświadczeń i porad prawnych [Helpline.org.pl](http://Helpline.org.pl) – zespołu powołanego do przeciwdziałania i powstrzymania przemocy wobec dzieci i młodzieży przy użyciu Internetu i telefonii komórkowej.

Najważniejsze i najczęściej występujące formy przemocy w Internecie zostaną omówione w aspekcie prawnym. Liczne formy cyberprzemocy zostały podzielone na pięć głównych kategorii. Poniżej znajduje się krótka charakterystyka poszczególnych kategorii oraz przykłady otrzymanych przez zespół [Helpline.org.pl](http://Helpline.org.pl) zgłoszeń w zakresie każdej z nich. Każda z kategorii opatrzona jest również krótkim komentarzem prawnika oraz konsultanta zespołu [Helpline.org.pl](http://Helpline.org.pl).

Mimo że w chwili obecnej polskie prawo nie zapewnia w pełni skutecznej ochrony małoletnich przed cyberprzemocą, to wykorzystując istniejące regulacje prawnemożna w pewnym zakresie chronić małoletnie ofiary przemocy w Internecie.

W przypadku cyberprzemocy dostępne są dwie drogi ochrony prawnej: **karna i cywilna**. Jest to istotne rozróżnienie ze względu na fakt, iż mnogość możliwości działań przemocowych przy użyciu nowych technologii powoduje, że przestępstwa zawarte w Kodeksie karnym nie obejmują ich swoim zakresem. W związku z tym, w niektórych przypadkach, niemożliwe jest skierowanie sprawy do postępowania karnego (zgłoszenia jako przestępstwa). W takich sytuacjach konieczne jest posłużenie się drogą cywilną, czyli drogą roszczeń odszkodowawczych.

### Należy pamiętać, że:

=> w przypadku cyberprzemocy w stosunku do dzieci, czyli osób poniżej 18 roku życia, wszystkie działania prawne realizują rodzice lub opiekunowie prawni. Nie jest możliwe dochodzenie odpowiedzialności prawnej dziecka pokrzywdzonego cyberprzemocą bez współpracy z rodzicami.

=> Niezależnie od formy cyberprzemocy, jeżeli podejrzewamy, że sprawcą cyberprzemocy jest osoba poniżej 17 roku życia, działania w sprawie realizuje sąd rodzinny i nieletnich, właściwy ze względu na miejsce pobytu ewentualnego sprawcy cyberprzemocy. Tam należy złożyć informację o doświadczonej przez dziecko cyberprzemocy.

=> Jeżeli zgłosimy przestępstwo, a policja i prokuratura rozpoczną postępowanie, dziecko jako pokrzywdzony jest jednocześnie świadkiem przestępstwa i w związku z tym będzie przesłuchiwane.

=> W polskim prawie istnieje obowiązek zawiadomienia o przestępstwie. Każdy, dowiedziawszy się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu, ma społeczny obowiązek zawiadomić o tym prokuratora lub policję. Instytucje państwowe i samorządowe, które w związku ze swą działalnością dowiedziały się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu, są obowiązane niezwłocznie zawiadomić o tym prokuratora lub policję (art. 304 § 1 i 2 k.p.k.). W przypadku cyberprzemocy przestępstwami ściganymi z urzędu są: włamania, groźby: karalna i bezprawna. Jeżeli posiada się wiedzę o tych przestępstwach, należy zawiadomić policję lub prokuraturę.

Poniżej znajduje się krótki komentarz do najczęściej występujących form cyberprzemocy, przedstawiający możliwości działania oraz sposoby dochodzenia odpowiedzialności prawnej sprawy.

**1. Naruszenie dóbr osobistych, a w szczególności nazwiska lub pseudonimu i wizerunku oraz czci**

**\* Naruszenie wizerunku**

**Działania**

- Upublicznianie wizerunku, nazwiska, pseudonimu osoby bez zgody, bez wiedzy lub wbrew woli ich właściciela.

**Formy**

- Umieszczenie zdjęcia lub filmu przedstawiającego kogoś na stronie internetowej, na blogu, w serwisie społecznościowym itp.

- Rozesłanie zdjęcia przedstawiającego kogoś lub filmiku z czymś udziałem e-mailem, telefoniem komórkowym.

**Jak prawo chroni dzieci**

## Konstytucja

**Art. 47.**

Każdy ma prawo do ochrony prawnej życia prywatnego, rodzinnego, czci i dobrego imienia oraz do decydowania o swoim życiu osobistym.

## Konwencja o Prawach Dziecka

**Art. 8.**

1. Państwa-Strony podejmują działania mające na celu poszanowanie prawa dziecka do zachowania jego tożsamości, w tym obywatelstwa, nazwiska, stosunków rodzinnych zgodnych z prawem, z wyłączeniem bezprawnych ingerencji.

2. W przypadku, gdy dziecko zostało bezprawnie pozbawione części lub wszystkich elementów swojej tożsamości, Państwa-Strony okażą właściwą pomoc i ochronę w celu jak najszybszego przywrócenia jego tożsamości.

## Kodeks cywilny

**Art. 23.**

Dobra osobiste człowieka, jak w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska, pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach.

**Art. 24.**

§ 1. Ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny.

§ 2. Jeżeli wskutek naruszenia dobra osobistego została wyrządzona szkoda majątkowa, poszkodowany może żądać jej naprawienia na zasadach ogólnych.

§ 3. Przepisy powyższe nie uchybiają uprawnieniom przewidzianym w innych przepisach, w szczególności w prawie autorskim oraz w prawie wynalazczym.

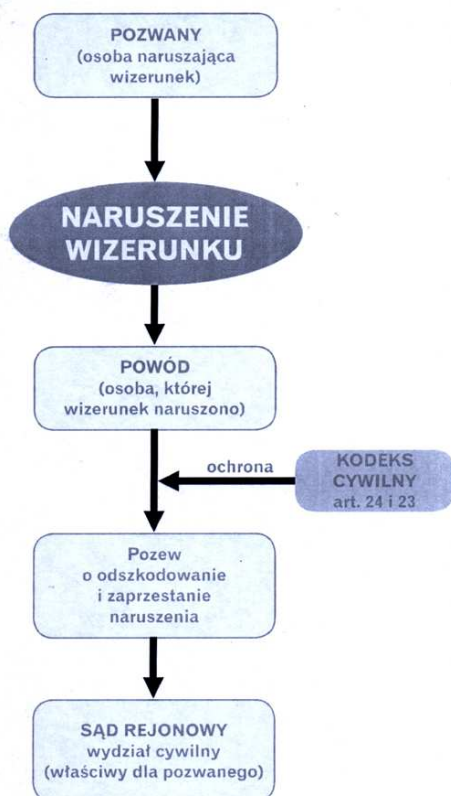
**Przykłady**

=> *Ktoś na naszej klasie założył konto i się pode mnie podszył i tam są moje zdjęcia z różnych wycieczek szkolnych i z basenu. Te zdjęcia są okropne! Wszyscy je oglądają i teraz śmieją się ze mnie. A w danych napisali, że jestem chętna i takie okropne rzeczy. Bardzo się wstydzę...*

=> *Dzwoniłam do Was w sprawie rzucenia do Internetu mojego nagiego zdjęcia na serwis fotka.pl. Zrobił to chyba mój chłopak, bo tylko on miał to zdjęcie. A zerwaliśmy i teraz on się mści...*

Jedną z najpopularniejszych form cyberprzemocy zgłaszanych w Helpline.org.pl jest wykorzystywanie czyjegoś wizerunku. Mowa tu o sytuacji, gdy przedstawiające kogoś zdjęcie lub filmik z czymś udziałem staje się narzędziem prze-

mocy rówieśniczej. W posiadanie owych zdjęć i filmików prześladowcy mogą wchodzić na dwa sposoby: mogą sami je wykonać (najczęściej bez wiedzy i zgody, a czasem wbrew woli danych osób) lub zdobyć je poprzez skopiowanie z jakiegoś miejsca w Internecie. Młodzi internauci nieświadomi zagrożenia wiążącego się z umieszczaniem swoich zdjęć w Internecie często na różnych portalach społecznościowych, fotoblogach i w miejscach tym podobnych udostępniają do oglądania ich dziesiątki. Tak zdobyte materiały są później umieszczane w Internecie, np. na specjalnie stworzonych profilach, kontach czy blogach, często opatrzone są niechcianymi i nieprzyjemnymi dla właściciela wizerunku komentarzami. Posiadanie materiałów takich jak zdjęcie czy film otwiera również furtkę do szeregu działań, mających na celu ośmieszenie dziecka.



**Schemat 1.** Procedura postępowania w sprawie naruszenia wizerunku.

#### KOMENTARZ PRAWNIKA

W przypadku bezprawnego użycia wizerunku, imienia i nazwiska lub pseudonimu dziecka mamy do czynienia z naruszeniem jego dóbr osobistych. Drogą ochrony prawnej jest droga cywilna. Jeżeli sprawcą jest osoba pełnoletnia możemy w imieniu naszego dziecka domagać się zaniechania naruszenia, usu-

nięcia skutków naruszenia, a także zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub zapłaty odpowiedniej sumy na wskazany cel społeczny

Uprawnienie to realizujemy przez sformułowanie pozwu do sądu cywilnego, właściwego **dla miejsca zamieszkania pozwanego**, czyli sprawcy naruszenia dóbr lub **dla miejsca dokonania naruszenia**. Oznacza to, że musimy dokładnie wiedzieć kim jest naruszający i gdzie mieszka, ponadto należy udowodnić naruszenie dóbr. Od pozwu należy wnieść opłatę. W przypadku spraw dotyczących dóbr osobistych, wysokość tej opłaty kształtuje się w granicach od 30 do 600 zł.

Pozew powinien obejmować następujące elementy:

1. Określenie sądu, do którego jest kierowany (Sąd Okręgowy, Wydział Cywilny w .....).

2. Dokładne oznaczenie stron i przedstawicieli ustawowych wraz z danymi obejmującymi miejsce zamieszkania.

4. Nazwę pisma-pozew o ochronę dóbr osobistych oraz o zapłatę kwoty ..... zł.

5. Określenie żądania pozwu oraz przytoczenie okoliczności, dowodów uzasadniających to żądanie.

6. Podpisy powoda, ewentualnie przedstawiciela ustawowego.

7. Wymienienie załączników (patrz wzór nr 1).

Szczególnym rodzajem naruszenia wizerunku jest opublikowanie w Internecie zdjęcia lub filmu przedstawiającego nagie dziecko. W przypadku tym, co prawda, mamy do czynienia z naruszeniem wizerunku, należy jednak podkreślić, że opublikowanie w Internecie, w jakiegokolwiek formie, zdjęcia nagiego dziecka (osoby poniżej 18 roku życia) jest także przestępstwem rozpowszechniania pornografii z udziałem małoletniego z art. 202 § 3 k.k.: *Kto w celu rozpowszechniania produkuje, utrzuwa lub sprowadza, przechowuje lub posiada albo rozpowszechnia lub publicznie prezentuje treść/pornograficzne z udziałem małoletniego a/bo treści pornograficzne związane z prezentowaniem przemocy lub posługiwaniem się zwierzęciem, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.* Jest to przestępstwo ścigane z urzędu, zatem należy zgłosić je w formie zawiadomienia o przestępstwie do prokuratury.

\* **Naruszenie czci (znieśławienie, znieważenie) Działania**

• Wszelkie zachowania uwłaczające czyjejś godności, stanowiące przejaw lekceważenia oraz pogardy.

• Znieważenie drugiej osoby w Internecie lub przy użyciu innych technologii komunikacyjnych.

- Pomówienie (oszczerstwo) o takie postępowanie lub właściwości, które mogą dać osobę poniżyć w opinii publicznej.
- Użycie wizerunku osoby w celu jej ośmieszenia, upokorzenia.
- Wypowiadanie pod adresem pokrzywdzonego znieważających go wulgaryzmów lub epitetów.

#### Formy

- Umieszczenie wizerunku osoby w celu jej ośmieszenia, np. na stronie internetowej, na blogu, w serwisie społecznościowym, rozesłanie e-mailem lub przez telefon komórkowy.
- Umieszczanie w Internecie lub przesyłanie drogą e-mailową, przy użyciu komunikatorów, serwisów społecznościowych, telefonu komórkowego itp. obrażających kogoś treści i opinii.
- Tworzenie kompromitujących i ośmieszających stron internetowych, blogów, fałszywych kont i profili w serwisach społecznościowych.
- Rozsyłanie drogą e-mailową lub przez telefon komórkowy różnego rodzaju kompromitujących materiałów.

## Konwencja o Prawach Dziecka

### Art. 8.

1. Państwa-Strony podejmują działania mające na celu poszanowanie prawa dziecka do zachowania jego tożsamości, w tym obywatelstwa, nazwiska, stosunków rodzinnych, zgodnych z prawem, z wyłączeniem bezprawnych ingerencji.

2. W przypadku, gdy dziecko zostało bezprawnie pozbawione części lub wszystkich elementów swojej tożsamości, Państwa-Strony okażą właściwą pomoc i ochronę w celu jak najszybszego przywrócenia jego tożsamości.

## Kodeks karny

### Art. 212.

§ 1. Kto pomawia inną osobę, grupę osób, instytucję, osobę prawną lub jednostkę organizacyjną niemającą osobowości prawnej o takie postępowanie lub właściwości, które mogą poniżyć ją w opinii publicznej lub narazić na utratę zaufania potrzebnego dla danego stanowiska, zawodu lub rodzaju działalności, podlega grzywnie, karze ograniczenia albo pozbawienia wolności do roku.

§ 2. Jeżeli sprawca dopuszcza się czynu określonego w § 1 za pomocą środków masowego komunikowania, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 3. W razie skazania za przestępstwo określone w § 1 lub 2 sąd może orzec nawiązkę na rzecz

pokrzywdzonego, Polskiego Czerwonego Krzyża albo na inny cel społeczny wskazany przez pokrzywdzonego.

§4. Ściganie przestępstwa określonego w § 1 lub 2 odbywa się z oskarżenia prywatnego.

### Art. 216.

§ 1. Kto znieważa inną osobę w jej obecności albo choćby pod jej nieobecność, lecz publicznie lub w zamiarze, aby zniewaga do osoby tej dotarła, podlega grzywnie albo karze ograniczenia wolności.

§ 2. Kto znieważa inną osobę za pomocą środków masowego komunikowania, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

§ 3. Jeżeli zniewagę wywołało wyzywające zachowanie się pokrzywdzonego albo jeżeli pokrzywdzony odpowiedział naruszeniem nietykalności cielesnej lub zniewagą wzajemną, sąd może odstąpić od wymierzenia kary.

§ 4. W razie skazania za przestępstwo określone w § 2 sąd może orzec nawiązkę na rzecz pokrzywdzonego, Polskiego Czerwonego Krzyża albo na inny cel społeczny wskazany przez pokrzywdzonego.

§ 5. Ściganie odbywa się z oskarżenia prywatnego.

### Przykłady

=> Dostałam wczoraj link do takiego filmiku na youtube. Moja koleżanka napisała mi, że dużo osób ode mnie ze szkoły dostało na GG taki link. A na tym filmiku jest jak jedna dziewczyna od nas ze szkoły robi siku. Jest mi jej bardzo szkoda. Czy mogę jej jakoś pomóc?

=> Podobno jedna dziewczyna umieściła na swoim blogu opowieść o mnie. Píše tam nieprawdziwe rzeczy, które mnie obrażają, a najgorsze jest, że podaje tam moje dane i mój nr GG, żeby inni mogli mi pisać, jaka jestem głupia...

Dla dzieci, zwłaszcza tych nastoletnich, niezwykle ważną rolę odgrywa wygląd oraz pozycja w grupie społecznej. Osoby w tym wieku często nie potrafią zachowywać zdrowego dystansu do mankamentów swojej urody czy swoich ograniczeń. Zabiegając o akceptację wśród rówieśników, szukają samoakceptacji. Dlatego też ogromnie krzywdzące są dla młodych ludzi sytuacje ośmieszania ich w oczach zarówno ich kolegów, jak i osób dorosłych. Naśmiewanie się z czyichś wad, takich jak otyłość czy trądzik, przezywanie kogoś, wymyślanie nieprawdziwych, kompromitujących historii na czyjś temat, to często występujące w szkole formy przemocy psychicznej. Umieszczenie jednak takich treści w cyberprzestrzeni stwa-

rza w dzieciach poczucie globalności ich upokorzenia, a jednocześnie potęguje ich rozpacz w związku z bezradnością wobec tych praktyk. W związku z bardzo dużą wrażliwością dzieci wobec tego rodzaju form krzywdzenia, nie można ich lekceważyć, mimo że czasem wydają się nam dorosłym mato szkodliwe czy wręcz absurdalne.

### Komentarz prawnika

Opisane powyżej formy cyberprzemocy można określić jako przestępstwo zniesławienia lub zniewagi opisane w Kodeksie karnym. Zatem w tym przypadku do ochrony dziecka wykorzystać należy drogę karną.

Podkreślić należy, że oba te przestępstwa są prywatnoskargowe, co oznacza, że osoba pokrzywdzona lub jej przedstawiciel prawny muszą sformułować prywatny akt oskarżenia i złożyć go w sądzie rejonowym, wydziale karnym właściwym ze względu na miejsce popełnienia przestępstwa.

W tym przypadku należy również mieć wiedzę o tym, kto jest sprawcą przestępstwa, a także posiadać jego dokładne dane oraz dowody popełnionego przestępstwa. Dowodami w tego rodzaju



**Schemat 2.** Procedura postępowania w przypadku zniewagi i zniesławienia.

sprawie mogą być materiały z Internetu zgrane na płytę lub inny nośnik, ewentualnie wydrukowane, z podaniem adresów danych stron internetowych, na których były prezentowane. Dowodem mogą być również zeznania świadków, którzy słyszeli lub widzieli okoliczności nagrania i samo nagranie.

Jeżeli sprawcą cyberprzemocy jest osoba poniżej 17 roku życia, działania w sprawie realizuje sąd rodzinny i nieletnich – tam składamy zawiadomienie o czynie zabronionym.

### 2. Włamania

#### Działania

o Włamanie do miejsca w Internecie strzeżonego hasłem lub Innym zabezpieczeniem.

#### Formy

- Włamania na:
  - konto e-mailowe,
  - profil w serwisie społecznościowym,
  - na bloga,
  - inne miejsce strzeżone hasłem lub innym zabezpieczeniem w celu uzyskania jakichś informacji,

- Włamanie (jak wyżej) oraz wprowadzanie zmian typu: zmiana hasła, dokonanie zmian w treści czy w wyglądzie strony/profilu, dodanie lub usunięcie zdjęć, niszczenie, uszkodzanie.

#### Jak prawo chroni dzieci

## Konwencja o Prawach Dziecka

### Art. 16.

1. Żadne dziecko nie będzie podlegało arbitralnej lub bezprawnej ingerencji w sferę jego życia prywatnego, rodzinnego lub domowego czy w korespondencję ani bezprawnym zamachom na jego honor i reputację.

2. Dziecko ma prawo do ochrony prawnej przeciwko tego rodzaju ingerencji lub zamachom.

## Kodeks karny

### Art. 267.

§ 1. Kto bez uprawnienia uzyskuje informację dla niego nie przeznaczoną, otwierając zamknięte pismo, podłączając się do przewodu służącego do przekazywania informacji lub przełamując elektroniczne, magnetyczne albo inne szczególne jej zabezpieczenie, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto w celu uzyskania informacji, do której nie jest uprawniony, zakłada lub posługuje się urządzeniem podstu-

chowym, wizualnym albo innym urządzeniem specjalnym.

§ 3. Tej samej karze podlega, kto informację uzyskaną w sposób określony w § 1 lub 2 ujawnia innej osobie.

§ 4. Ściganie przestępstwa określonego w § 1-3 następuje na wniosek pokrzywdzonego.

#### **Art. 268a.**

§ 1. Kto, nie będąc do tego uprawnionym, niszczy, uszkadza, usuwa, zmienia lub utrudnia dostęp do danych informatycznych albo w istotnym stopniu zakłóca lub uniemożliwia automatyczne przetwarzanie, gromadzenie lub przekazywanie takich danych, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

§ 2. Kto, dopuszczając się czynu określonego w § 1, wyrządza znaczną szkodę majątkową, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 3. Ściganie przestępstwa określonego w § 1 lub 2 następuje na wniosek pokrzywdzonego.

#### **Przykłady**

=> Ktoś włamał się na mojego bloga i wszystko tam popsuł. Moje zdjęcia są przerobione, że jestem gruby i mam pryszcze i są jeszcze kłamliwe teksty o mnie, które obrażają mnie i moją rodzinę. Ktoś zmienił też moje hasło i teraz nie mogę tego usunąć...

=> Ktoś się włamał na moje epulsa i ukradł moje epulsary!! Bardzo ciężko na nie pracowałam i teraz nie wiem co mam zrobić. To niesprawiedliwe.

=> W ostatnim czasie najwyraźniej ktoś włamuje się na skrzynkę e-mailową mojej córki. Jej znajomi otrzymują rzekomo od niej różne wiadomości (w tym też o treści nieprzyzwoitej), podczas gdy to nie ona jest ich adresatem. Dzwoniła do mnie dziś mama jednej z koleżanek córki i była oburzona takim postępowaniem. Trudno mi było jej wytłumaczyć, że to nie moja córka. Co możemy zrobić?

=> W ubiegłym roku spotykałam się z pewnym 18-letnim chłopakiem. Na początku wszystko było dobrze, ale szybko okazało się, że on jest bardzo zazdrosny o mnie. Już minęło kilka miesięcy od kiedy nie jesteśmy razem, a on wciąż m/pisze, że nigdy ze mnie nie zrezygnuje. Jakiś czas temu zauważyłam, że na mojej skrzynce e-mailowej pojawiają się wiadomości, które oznaczone są jako przeczytane, choć ja nie otwierałam ich. Myślałam, że to jakieś problemy z portalem. Wczoraj dostałam informację od naszego wspólnego zna-

jomego, że Paweł robi mi jakieś świństwa i że włamuje się na moje Gadu-Gadu i skrzynkę e-mailową, i wszystko czyta. Co mogę zrobić, żeby się od niego uwolnić!?

Wśród otrzymywanych przez Helpline.org.pl zgłoszeń o cyberprzemocy istotną część stanowią zgłoszenia dotyczące włamań. Przez włamanie rozumiemy taką sytuację, gdy bezprawnie zostaje przełamane w Internecie zabezpieczenie: hasła, kody dostępu itp. Włamanie na czyjeś konto jest kolejną formą cyberprzemocy, gdyż godzi w ważne dla dzieci prawo do prywatności. Młodzi internauci często dużo pracy wkładają w przygotowanie swojego bloga czy konta w serwisie społecznościowym. Często jest on niczym ich wizerunek, dlatego są bardzo zaangażowani w to, by był on jak najbardziej atrakcyjny i oryginalny. Podobnie jest z kontami w serwisach społecznościowych, które stają się przestrzenią spotkań z rówieśnikami - nie widać tam czyjegoś stroju ani makijażu, widać natomiast czyjs interfejs. Dlatego sytuacje włamania i niszczenia czy dokonywania zmian w tego rodzaju miejscach wiążą się z bardzo dużymi emocjami dzieci. W kategorii włamań mieści się również szereg działań związanych z nieuprawnionym dostępem na konto e-mailowe, czy na komunikatory. Włamania te najczęściej dokonywane są w celu zdobycia informacji o dziecku, co spotyka się z poczuciem naruszenia prywatności oraz ze sprzeciwem dzieci podobnym jak u dorosłych.

#### **Komentarz prawnika**

W sytuacjach opisanych powyżej naruszeń prawa wykorzystujemy drogę karną. Opisane przypadki wyczerpują znamiona przestępstwa z artykułów: 267 i 268a k.k. Są to przestępstwa publicznoskargowe, co oznacza, że pokrzywdzony lub jego przedstawiciel musi złożyć zawiadomienie na policję lub do prokuratury, właściwej ze względu na miejsce popełnienia czynu, o podejrzeniu popełnienia przestępstwa. Instytucje te zajmą się wyjaśnieniem okoliczności sprawy. W zawiadomieniu nie trzeba określać sprawcy gdyż rolą policji i prokuratury jest znaleźć sprawcę i udowodnić mu winę. Nie oznacza to jednak, że jesteśmy zwolnieni z obowiązku podania faktów i okoliczności czynu. Należy w zawiadomieniu podać wszystkie okoliczności czynu, dowody jeśli się takie posiada oraz podać osoby które mogłyby być świadkami. Należy liczyć się także z faktem, że pokrzywdzone przestępstwem małoletnie dziecko będzie przesłuchiwane. Oba te przestępstwa są przestępstwami ściganymi na wnio-

sek pokrzywdzonego. Aby rozpoczęty się działania prawne, rodzic/opiekun prawny pokrzywdzonego musi w zawiadomieniu złożyć wyraźny wniosek o ściganie. Dziecku, jako pokrzywdzonemu i świadkowi tego przestępstwa, nie będzie przysługiwała ochrona z art. 185 a i b k.p.k., czyli jednorazowe przesłuchanie w przyjaznym połoju przesłuchań w toku całego postępowania.



**Schemat 3.** Procedura postępowania w przypadku włamania.

### 3. Groźby Działania

- Groźenie komuś popełnieniem przestępstwa (np. pozbawieniem życia) przez Internet.
- Kierowanie do dziecka, za pomocą narzędzi dostępnych w Internecie, groźb w celu zmuszenia go do określonego działania w taki sposób, że groźba ta wzbudza obawę, że zostanie popełniona.

#### Formy

- Przesyłanie groźb drogą e-mailową lub za pomocą innych narzędzi dostępnych w Internecie, takich jak czat, komunikatory, forum.
- Groźenie innej osobie przy użyciu Internetu lub telefonu komórkowego, stosując słowo, pismo, gest lub inne zachowanie oddziałujące na psychikę odbiorcy.

#### Jak prawo chroni dzieci

## Konwencja o Prawach Dziecka

### Art. 19.

1. Państwa-Strony będą podejmowały wszelkie właściwe kroki w dziedzinie ustawodaw-

czej, administracyjnej, społecznej oraz wychowawczej dla ochrony dziecka przed wszelkimi formami przemocy fizycznej bądź psychicznej, krzywdy lub zaniedbania bądź złego traktowania lub wyzysku, w tym wykorzystywania w celach seksualnych,

Dzieci pozostających pod opieką rodzica(ów), opiekuna(ów) prawnego(ych) lub innej osoby sprawującej opiekę nad dzieckiem.

## Kodeks karny

### Art. 190.

§ 1. Kto grozi innej osobie popełnieniem przestępstwa na jej szkodę lub szkodę osoby najbliższej, jeżeli groźba wzbudza w zagrożonym uzasadnioną obawę, że będzie spełniona, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 2. Ściganie następuje na wniosek pokrzywdzonego.

### Art. 191.

§ 1. Kto stosuje przemoc wobec osoby lub groźbę bezprawną w celu zmuszenia innej osoby do określonego działania, zaniechania lub znoszenia, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

§ 2. Jeżeli sprawca działa w sposób określony w § 1 w celu wymuszenia zwrotu wierzytelności, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

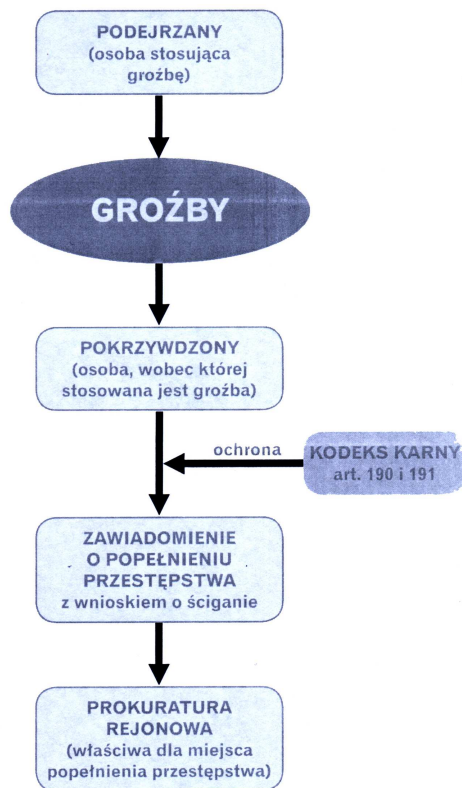
=> Ostatnio dostaję na GG różne groźby. Na początku nie przejmowałam się tym i zablokowałam tę osobę, ale ona teraz wciąż pisze do mnie z nowych numerów i raz napisała m/gdzie mieszkam, i że przyjdzie pod mój dom kiedyś i mnie zleje. Teraz się boję wychodzić sama... Kiedyś rozmawiałam z jednym Krzyśkiem na czacie i myślałam, że to mój przyjaciel. On się chyba później we mnie zakochał. Ale ja nie chciałam, żeby to było coś więcej. Niestety, wysłałam mu kiedyś kilka bardzo prywatnych zdjęć i teraz on pisze, że jeśli nie spotkam się z nim, to on wyśle te zdjęcie moim rodzicom i nauczycielom na naszej klasie. Wiem, że byłam głupia, ale teraz nie wiem, co zrobić...

=> Od jakiegoś czasu dostaję bardzo dziwne e-maile od jakiegoś anonima. Na początku to były zdjęcia umarłych ludzi z podpisem "już niedługo też cię to czeka". A teraz ktoś zrobił fotomontaż mojego zdjęcia z naszej klasy i leży na nim w trumnie, a pod spodem jest napis "trzeba było uważać", i ten ktoś wie, gdzie chodzę do szkoły, bo na tym zdjęciu w tle był umieszczony nasz szkolny budynek. Boję, że to nie jest już tylko głupi żart, że to może naprawdę jakiś psychol...

Groźenie komuś przy użyciu narzędzi dostępnych w Internecie jest wśród dzieci o tyle popularne, o ile wiąże się z poczuciem anonimowości i bezkarności. Młodzi internauci często nie zdają sobie sprawy z tego, że istnieje możliwość identyfikacji nadawcy danego komunikatu, że nie pozostaną bezkarni tylko dlatego, że w Internecie nikt ich nie znajdzie. Policja posiada specjalistyczne narzędzia, które umożliwiają identyfikację i dotarcie do twórców niedozwolonych treści.

#### Komentarz prawnika

W przypadku gdy dziecko jest ofiarą działań, które możemy określić jako groźby popełnienia przestępstwa (groźby karalne), jak w przykładzie 1 i 3, lub groźby w celu zmuszenia odbiorcy do określonego zachowania (groźby bezprawne), jak w przykładzie 2, należy zawiadomić policję lub prokuraturę właściwą ze względu na miejsce popełnienia czynu. Zgłoszenie powinno posiadać formę zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa. Groźbą bezprawną jest zarówno groźba, o której mowa w art. 190 k.k., jak i groźba spowodowania postępowania karnego lub rozgłoszenia wiadomości uwłaczającej czci zagrożonego lub osoby mu najbliższej. Nie stanowi groźby zapowiedź spowodowania postępowania karnego, jeżeli ma ona jedynie na celu ochronę prawa naruszonego przestępstwem (art. 115 § 12 k.k.). W przypadku groźby



Schemat 4. Procedura postępowania w przypadku groźb.

bezprawnej, która jest przestępstwem wnioskowym, należy dołączyć wniosek o ściganie.

Dalsze działania poprowadzą prokuratura i policja. Należy liczyć się z tym, że dziecko będzie przesłuchiwane. W tym wypadku przysługuje mu ochrona z art. 185a i 185b k.p.k., czyli jednorazowe przesłuchanie w toku całego postępowania przyjaznym pokojem przesłuchań. Wzór zawiadomienia o przestępstwie jest analogiczny jak w przypadku włamania.

#### 4. Wulgaryzmy

##### Działania

- Używanie w Internecie wulgarnych zwrotów (w miejscach dostępnych powszechnie, czyli niewymagających np. znajomości hasła i logowania się).
- Umieszczenie w Internecie nieprzyzwoitego zdjęcia, rysunku, obrazu (w miejscach dostępnych powszechnie).

##### Formy

- Nagminne używanie w Internecie, w miejscach komunikacji wielu osób (np. czat, forum) nieprzyzwoitych słów.
- Umieszczanie w Internecie, w miejscu powszechnie dostępnym zdjęć i obrazów o treści nieprzyzwoitej czy obsceniczej.

##### Jak prawo chroni dzieci

## Kodeks wykroczeń

### Art. 141.

Kto w miejscu publicznym umieszcza nieprzyzwoite ogłoszenie, napis lub rysunek albo używa słów nieprzyzwoitych, podlega karze ograniczenia wolności, grzywny do 1500 zł albo karze nagany.

#### Przykład

=> *Mój 10-letni syn jest uczestnikiem forum dyskusyjnego "Klub Myszek Miki". Od pewnego czasu ktoś pojawia się na tym forum /zostawia bardzo wulgarnie komentarze i wpisy. Nie tylko bluźga, ale czasem nawet przeklina innych uczestników. Administracja forum nie reaguje wystarczająco szybko i komentarze te są widoczne dla dzieci czasem nawet kilka dni. To niedopuszczalne, zwłaszcza że uczestnicy forum mają średnio 9-11 lat...*

Wśród otrzymywanych w Helpline.org.pl zgłoszeń i pytań od dzieci i młodzieży należy wyróżnić także te, dotyczące niestosownego "zachowania się" w Internecie. Dzieci, zwłaszcza ci najmłodsi użytkownicy Internetu, często czują się zawstydzane lub zażenowane tym, co w Internecie zobaczą lub przeczytają. Zdarza się, niestety, że dziecko trafia w Internecie na treści nieprzyzwoite, do których należą również wulgarnie wypowiedzi, przezwiska, tzw. bluźganie. Bywa jednak również, że ktoś staje się obiektem takich wyzwisk. Wśród starszej już młodzieży

jest to często, znaną z podwórka, formą słownych potyczek, którą traktuje się z przymrużeniem oka. Często jednak przezwiska takie są dla odbiorców szokujące oraz bardzo krzywdzące i przejmujące.

#### Komentarz prawnika

Takie działania to olbrzymi problem, występujące często w Internecie. Jest to wykroczenie i należy zgłosić je na policję. Należy jednak pamiętać, że jeżeli potencjalnymi sprawcami są małoletni, to sprawą zajmie się sąd rodzinny i nieletnich. Rodzice lub opiekunowie dziecka mogą sami bezpośrednio zgłosić zachowania małoletniego w sądzie rodzinnym

i nieletnich lub zgłoszenia dokona policja, jeżeli wykryje, że sprawcami są małoletni.



**Schemat 5.** Procedura postępowania w przypadku wulgaryzmów.

#### 5. Nękanie

##### Działania

- Złośliwe niepokojenie jakiejś osoby w celu dokuczenia jej poprzez wykorzystanie Internetu.
- Wielokrotne powtarzanie jakiegoś działania w Internecie skierowanego na jakąś osobę wbrew jej woli.

##### Formy

- Wielokrotne wysyłanie komuś w Internecie lub przy użyciu telefonu komórkowego niechcia-

nych lub uprzykrzających informacji, obrazów, linków itp., zwłaszcza gdy dokonuje się tego, korzystając z różnych form internetowej komunikacji naraz.

- Bardzo częste wysyłanie komuś e-maili i informacji za pomocą komunikatorów, czatów, pomimo wyraźnej niezgody odbiorcy.

- Wpisywanie bardzo dużej liczby niechcianych komentarzy pod zdjęciami czy wypowiedziami danej osoby w internecie.

#### Jak prawo chroni dzieci

### Kodeks wykroczeń

#### Art. 107.

Kto w celu dokuczenia innej osobie złośliwie wprowadza ją w błąd lub w inny sposób złośliwie wprowadza ją w niepokoi, podlega karze ograniczenia wolności, grzywny do 1500 zł albo karze nagany.

#### Przykład

=> Jestem mamą 11-letniego Kamila. Od jakiegoś czasu otrzymuję na adres e-mailowy mnóstwo wiadomości o niemiłej treści typu: „Wiesz, że w klasie nikt Cię nie lubi”, „Ale mi Ciebie szkoda, że jesteś taki brzydki” i wiele podobnych. Podobne komunikaty syn otrzymuje na Gadu-Gadu. Pomimo że blokujemy numery tych kont, ktoś najwyraźniej zakłada wciąż nowe. Podejrzewam, że odpowiedzialni są za to dwaj chłopcy z klasy syna, ale nie wiem tego na pewno. Proszę o informację, co mogę zrobić w tej sytuacji.

Nękanie jest formą cyberprzemocy wiążącą się z nachalnością i uporem nadawcy, który przez liczbę i intensywność nadawanych komunikatów chce osiągnąć postawiony sobie cel. Czasem zależy mu na tym, by kogoś przekonać do jakiejś czynności, czasem chodzi o przestraszenie kogoś, a jeszcze innym razem o dokuczenie. Internet daje wiele możliwości kontaktu z daną osobą oraz sposobów oddziaływania na nią. „Bombardowanie” e-mailami, komunikatami na Gadu-Gadu, Skype, komentarzami do zdjęć i informacjami zostawianymi na kontach w serwisach społecznościowych wywołuje u odbiorców poczucie przytłoczenia, osaczenia i strach bądź złość.

Dzieci chcą unikać kontaktu z osobą nękającą, jednocześnie jednak nie chcą rezygnować ze swoich aktywności w Internecie i miejsc kontaktu z przyjaciółmi i znajomymi. Zrozumiały dylemat dziecka będzie mu dużo prościej rozstrzygnąć przy wsparciu i pomocy osób dorosłych.

#### Komentarz prawnika

W tym przypadku wymienione powyżej działania należy zgłosić na policję. Opisane formy cyberprzemocy są wykroczeniem. Procedura jest analogiczna jak w przypadku wulgaryzmów.

Forma	Działanie	Ochrona	Podstawa	Oskarzenie	Możliwości działania	
Naruszenie dóbr osobistych – naruszenie wizerunku	<p>Robienie kornuś zdjęć, nakręcanie filmików</p> <p>Upublicznianie czyjegós zdjęcia lub filmu z czy- imś udziałem (wizerunek danej osoby) bez zgody, bez wiedzy lub wbrew jej woli:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• umieszczenie w Internecie (na stronie, blogu, na portalu społecznościowym itp.)</li> <li>• rozestanie e-mallem</li> </ul>	<p>-</p> <p>Kodeks cywilny art. 23 i 24 Konstytucja art. 47 Konwencja o Prawach Dziecka art. 8</p>	<p>-</p> <p>Prawo do prywatności. Naruszenie dóbr osobistych (prawo do wizerunku)</p>	<p>-</p> <p>Prywatnoskargowe</p>	<p>-</p> <p>1. Możliwość żądania: • zaniechania działania • usunięcia skutków • ułożenia oświadczenia przez sprawcę • zadośćuczynienia pieniężnego 2. zwrócenie się do administratorów i właścicieli stron 3. dochodzenie odszkodowania przed Sądem Cywilnym</p>	<p>Samo robienie zdjęć lub filmu nie jest zakazane!</p> <p>1. Zezwolenia nie wymaga rozpowszechnianie wizerunku: 1) osoby powszechnie znanej, osoby publicznej 2) osoby stanowiącej jedynie szczegół całości, takiej jak zgro- madzenie, krajobraz, publiczna impreza 2. Trzeba znać dane sprawy! (ustalenie podmiotu i miejsca popełnienia czynu)</p>
Naruszenie czci (zniesławienie, znieważenie)	<p>Upublicznienie ośmieszającego (przerobionego, w kompromitujących okolicznościach itp.) zdjęcia lub filmiku z czyjś udziałem</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• umieszczenie w Internecie (na stronie, na blogu, na portalu społecznościowym itp.)</li> <li>• rozestanie e-mallem</li> </ul>	<p>Kodeks cywilny art. 23 i 24 + Kodeks karny art. 216</p>	<p>Zniewaga</p>	<p>Prywatnoskargowe</p>	<p>1. Zwrócenie się do administratorów i właścicieli stron 2. Złożenie prywatnego aktu oskarżenia do rejonowego sądu karnego</p>	<p>1. Gdy ktoś czuje się dotknięty czyimiś słowami lub opiniami 2. Zachowanie: • uwłaczające godności człowieka • stanowiące przejaw lekceważenia oraz pogardy 3. Wypowiedane pod adresem pokrzywdzonego znieważających wulgaryzmów lub epitetów (tylko z winy umyślnej!)</p>
Naruszenie czci (zniesławienie, znieważenie)		<p>Kodeks cywilny art. 23 i 24 + Kodeks karny art. 212</p>	<p>Zniesławienie</p>	<p>Prywatnoskargowe</p>	<p>Jak wyżej</p>	<p>1. Pomówienie (oszczerstwo) o takie postępowanie lub właściwości, które mogą poniżyć osobę w opinii publicznej (ważny aspekt upublicznienia, który trzeba udowodnić)</p>

Forma	Działanie	Ochrona	Podstawa	Oskarżenie	Możliwości działania
Pornografia dziecięca	Upublicznianie zdjęć i filmów z udziałem nagich dzieci poniżej 18 roku życia	Kodeks karny art. 202	Przestępstwo przeciw wolności seksualnej. Przestępstwo rozpowszechniania pornografii z udziałem nieletniego	Publicznoskargowe	Złożenie zawiadomienia o przestępstwie na policję lub do prokuratury  Zawsze pornografia dziecięca
Wulgaryzmy	Stosowanie wulgaryzmów, które nie wyczerpują przesłanek zniewagi lub zniesławienia	Kodeks wykroczeń art. 141	Wykroczenie przeciwko obyczajności publicznej	Publicznoskargowe	Powiadomienie policji o popełnieniu wykroczenia
Włamania	Włamanie: <ul style="list-style-type: none"> <li>na konto e-mailowe</li> <li>na profil w serwisie społecznościowym</li> <li>na blog</li> <li>w inne miejsce zastrzeżone hasłem lub innym zabezpieczeniem</li> </ul> Włamanie (jak wyżej) + Wprowadzenie zmian na: <ul style="list-style-type: none"> <li>koncie e-mailowym</li> <li>profilach serwisów społecznościowych</li> <li>blogach</li> <li>stronach internetowych itd.</li> </ul>	Kodeks karny art. 267 i 268a	Przestępstwo przeciw ochronie informacji Przestępstwo przeciw ochronie informacji – dokonywanie zmian	Wnioskowe ścigane z urzędu Wnioskowe ścigane z urzędu	1. Uzyskiwanie przez kogoś informacji dla niego nieprzeznaczonych: <ul style="list-style-type: none"> <li>otwieranie zamkniętego pisma lub podłączenie się do przewodu</li> <li>przetłumaczenie zabezpieczenia (np. hasła)</li> </ul> 2. Zmiany w danych informatycznych: <ul style="list-style-type: none"> <li>niszczenie</li> <li>uszkodzenie</li> <li>usuwanie</li> <li>zmianianie</li> <li>utrudnianie dostępu (np. zmiana hasła)</li> </ul>
Nękanie	Złośliwe niepokojenie kogoś przy użyciu narzędzi dostępnych w Internecie, takich jak: <ul style="list-style-type: none"> <li>komunikatory</li> <li>czaty</li> <li>forum</li> <li>e-mail</li> </ul>	Kodeks wykroczeń art. 107	Wykroczenie przeciwko osobie	Prywatnoskargowa	Powiadomienie policji o popełnieniu wykroczenia

Miejscowość, data .....

**Sąd Rejonowy  
Wydział II Karny**

W .....

**Oskarżyciel prywatny:** .....  
(imię, nazwisko rodzica/opiekuna prawnego, adres)

**Przedstawiciel ustawy małej pokrzywdzonej:** .....

(imię, nazwisko, adres)

**Oskarżony:** .....  
(imię, nazwisko, adres)

**Akt oskarżenia  
w sprawie z oskarżenia prywatnego**

Wnoszę:

1. Akt oskarżenia przeciwko ..... oskarżonemu  
(imię i nazwisko oskarżonego)  
o to, że w dniu ..... stworzył i umieścił w Internecie blog „Prawdziwa miłość”, na którym w nieprawdziwy i uwłaczający sposób opisał swój związek z małą pokrzywdzoną, czym ją znieważił, tj. o czyn z art. 216 Kodeksu karnego.
2. Zwolnienie oskarżyciela prywatnego z kosztów postępowania.

**Uzasadnienie**

Oskarżony poznał małą pokrzywdzoną będąc w ostatniej klasie liceum ogólnokształcącego ..... na wspólnej wycieczce szkolnej trwającej od ..... do .....

Przez około 6 miesięcy mała i oskarżony „chodzili ze sobą”. W trakcie trwania związku mała często skarżyła się, że oskarżony jest apodyktyczny, że chce o wszystkim decydować sam, m.in. o tym, jak wspólnie mają spędzać czas. Pokrzywdzona zerwała z oskarżonym wszelkie kontakty w ..... r. Przyjaciółka pokrzywdzonej ..... wielokrotnie słyszała, kiedy oskarżony mówił, że zniszczy pokrzywdzonej życie, że ją załatwi.

**Dowód:** Zeznania przyjaciółki .....

W dniu ..... pokrzywdzona wróciła ze szkoły zapałkana i powiedziała, że koledzy na boisku śmiali się z niej i krzyczeli, że jest łatwa i ma fajne ciało. Tak sytuacja trwa do chwili obecnej. Pokrzywdzona uzyskała informację, że w Internecie znajduje się blog na jej temat.

Okazało się, że oskarżony stworzył w Internecie blog o nazwie „Prawdziwa miłość”, na którym opisał swój związek z pokrzywdzoną. Opisał ich rzekome intymne przeżycia, umieścił na nim zdjęcia swoje oraz pokrzywdzonej, a także zdjęcia samej pokrzywdzonej, również fotomontaż, na których pokrzywdzona jest nago lub w erotycznych pozach i strojach. Przez okres 6 miesięcy dodawał obraźliwe wpisy na temat jej urody, inteligencji oraz jej seksualności. Wszystkie te komentarze przedstawiają pokrzywdzoną w negatywnym świetle i są nieprawdziwe.

**Dowód:** Screen blogu

Wybrane wpisy z blogu

Fotomontaże zamieszczone na blogu

Oskarżony wysłał link do wszystkich wspólnych znajomych i kolegów z klasy pokrzywdzonej.

**Dowód:** Screen poczty e-mail

Pokrzywdzona odmawia uczęszczania do szkoły, wstydzi się wychodzić z domu. W chwili obecnej jest pod opieką psychologa.

**Dowód:** Opinia psychologa

Rodzice pokrzywdzonej próbowali rozmawiać z oskarżonym, aby zlikwidował blog i sprostował nieprawdziwe informacje. Oskarżony odmówił podjęcia jakichkolwiek działań.

Z uwagi na powyższe wnoszę o ukaranie oskarżonego jako winnego przestępstwa z art. 216 kodeksu karnego na karę grzywny. Jednocześnie wnoszę o zobowiązanie oskarżonego do umieszczenia przeprosin w Internecie pod adresem ww. blogu.

Osoby podlegające wezwaniu na rozprawę:

1. Oskarżyciel prywatny: .....

2. Oskarżony: .....  
(imię, nazwisko, adres)

3. Świadkowie:

.....  
(imię, nazwisko, adres)

.....  
(imię, nazwisko, adres)

**Dołączane dowody:**

1. Screen blogu

2. Wybrane wpisy z blogu

3. Fotomontaże zamieszczone na blogu

4. Screen poczty e-mail

5. Zaświadczenie od psychologa

**Załączniki:**

1. Screen blogu

2. Wybrane wpisy z blogu

3. Fotomontaże zamieszczone na blogu

4. Screen poczty e-mail

5. Zaświadczenie od psychologa

6. Odpis aktu oskarżenia

**Uwagi:**

1. Prywatny akt oskarżenia należy złożyć w sądzie rejonowym, w wydziale karnym właściwym ze względu na miejsce popełnienia przestępstwa.

2. Należy podać wszystkie dane oskarżonego.

3. Pismo należy uzasadnić i przedstawić dowody winy oskarżonego.


4. W przypadku zniewagi dokonanej w Internecie bardzo ważne zabezpieczenie dowodów. Należy zanotować datę i czas otrzymania materiału, treść wiadomości oraz, jeśli to możliwe, dane nadawcy (nazwę użytkownika, adres e-mail, numer telefonu komórkowego itp.) lub adres strony www, na której pojawiły się znieważające treści czy profil.

5. Pokrzywdzony, mimo iż jest niepełnoletni, będzie uczestnikiem postępowania jako świadek.

## Psychologiczne aspekty cyberprzemocy

### Katarzyna Fenik

Do Helpline.org.pl w czasie pierwszego roku jego działania wpłynęło ponad 500 zgłoszeń związanych z cyberprzemocą – to prawie 1/3 wszystkich zgłoszeń wymagających podjęcia interwencji przez konsultantów. Za pomocą poczty e-mail (helpline@helpline.org.pl), czatu (na stronie www.helpline.org.pl), telefonu (O 800 100 100, w godz. 11-16) dzieci, ich rodzice oraz profesjo-



Helpline.org.pl jest wspólnym projektem Fundacji Dzieci Niczyje i Fundacji Orange. Celem Helpline.org.pl jest pomoc dzieciom i młodzieży w sytuacjach zagrożenia w Internecie. Konsultanci helpline'u udzielają porad także rodzicom, opiekunom i osobom pracującym zawodowo z dziećmi i młodzieżą.

Helpline.org.pl działa w dni powszednie w godzinach od 11 do 16. Kontakt z konsultantami jest możliwy:

- pod bezpłatnym numerem telefonu 0 800 100 100,
- za pośrednictwem livechatu z poziomu strony www.helpline.org.pl,
- za pomocą e-maila helpline@helpline.org.pl.

Projekt współfinansowany jest przez Komisję Europejską w ramach programu Safer Internet.

naliści konsultują się z Helpline.org.pl w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa dzieci w Internecie. Zgłoszenia do Helpline.org.pl dają wiedzę o zjawisku cyberprzemocy, reakcjach ofiar, sprawców i potrzeb związanych z interwencją.

#### Jak rozumieć cyberprzemoc?

Jeśli młody człowiek podejmuje działania o charakterze cyberprzemocy, ośmieszając, nękać czy poniżając innego, jego zachowanie godzi w społeczną zasadę, która mówi, że należy szanować innych.

Motywacja do stosowania cyberprzemocy przez młodych ludzi związana jest z czynnikami rozwojowymi. Chcąc zrealizować potrzebę przynależności dążą do tego, by być atrakcyjnym dla grupy lub silnej postaci w grupie. Potrzeba akceptacji przez rówieśników lub ze strony silnej i/lub atrakcyjnej jednostki w grupie powoduje, iż młody człowiek nie uruchamia swojej oceny moralnej, tylko naśladuje działania grupy lub jednostki, nawet jeśli łamią one społecznie akceptowane normy.

Innym ważnym czynnikiem sterującym zachowaniem młodych ludzi jest obawa przed byciem ofiarą. Aby nie zostać ofiarą, przyjmuje się rolę sprawcy. Sprawca ma siłę, moc, nie boi się, budzi poczucie zagrożenia u innych.

#### Doświadczenie cyberprzemocy w życiu dziecka

Dziecko – ofiara przemocy wirtualnej to często ofiara wcześniejszej przemocy rówieśniczej – osoba wyróżniająca się czymś na tle grupy, w jakiś sposób inna.

Młodzi ludzie oceniają siebie według wartości nadanej przez grupę, której są członkami – klasę, forum, portal społecznościowy. Osoba wyśmiewana przez grupę lub przez znaczącego członka grupy przeżywa wstyd i upokorzenie. Czuje koncentrację uwagi na sobie w czasie gdy atakują ją rówieśnicy, a także w sytuacji interwencji nauczycieli. Przeżywa to jako stygmatyzację i potwierdzenie bycia ofiarą – kimś słabym, samotnym, innym niż wszyscy.

Doświadczenie przemocy rówieśniczej w życiu dziecka to nagromadzenie silnych, bardzo trudnych uczuć i myśli. Dziecko skrzywdzone w wyniku działań rówieśników odczuwa silną izolację od grupy, poczucie osamotnienia, niejednokrotnie rozpacz. Grupa rówieśnicza, która jest w okresie adolescencji najważniejszą grupą odniesienia, krzywdzi. Ofiara czuje więc, że jest poza grupą. W takiej sytuacji często pojawia się chęć powstrzymania sprawcy,

cofnięcia czasu, aby krzywdzenie nigdy nie miało miejsca. Dziecko przeżywa skrajne emocje, bo wie, że niemożliwe jest cofnięcie czasu - zawężenie sytuacyjne emocji dziecka często jest przyczyną myśli i prób samobójczych. Cyberprzemocy towarzyszy upublicznienie aktu nękania – w tej sytuacji ofiara ma potrzebę zniknięcia, schowania się.

#### Dziecko – jako sprawca cyberprzemocy

Sprawcą cyberprzemocy często bywa osoba, która ma niskie kompetencje społeczne – nie jest w stanie za pomocą sobie dostępnych, społecznie akceptowanych metod komunikacji zwrócić na siebie uwagę, której potrzebuje, i zrealizować ważnych dla siebie potrzeb. Chce być dowartościowana przez grupę, zwrócić na siebie uwagę natychmiast – nie umie bowiem odraczać gratyfikacji.

Ważnym aspektem stosowania cyberprzemocy jest też poczucie anonimowości w sieci, rozumiane przez sprawcę jako bezkarność.

#### Jak dzieci wyrażają potrzeby związane z interwencją?

Potrzeby dzieci wyrażane przy zgłoszeniach dotyczących cyberprzemocy to zazwyczaj w przypadku ofiary – „cofnąć czas”, „jak najszybciej usunąć te treści”, a sprawcy – „jakoś to odkręcić”.

#### Warto pamiętać, że ofiara, sprawca, świadek potrzebują reakcji dorosłych na każde zachowanie o charakterze cyberprzemocy!

Każde dziecko, które doświadczało cyberprzemocy – ofiara, sprawca i świadek potrzebują reakcji ze strony dorosłych. Muszą usłyszeć, że cyberprzemoc jest krzywdzeniem kogoś. Nie jest żartem działanie, które powoduje czyjeś cierpienie. Dorośli powinni także informować o konsekwencjach, które grożą sprawcom przemocy, oraz sugerować reakcje ze strony dzieci – świadków sytuacji.

#### Ze zgłoszeń cyberprzemocy do Helpline.org.pl

Chłopiec, który jest ofiarą cyberprzemocy ze strony kilku chłopców w szkole, pisze o swojej desperacji – włamując się na strony internetowe usuwa wpisy dotyczące jego osoby (zwłaszcza imienia).

*...Może to dlatego, że mam takie głupie imię, no bo kto nazywa się Zygmunt jak ma 15 lat!!! Może coś wymyślicie – siedziałem cały tydzień i usuwałem wszystkie te wpisy. Mam już gdzieś, że robię coś złego.*

Dziewczynka, która prowadziła blog (internetowy pamiętnik z możliwością zostawiania ko-



mentarza przez czytelników), opisywała swoje pierwsze zauroczenie nauczycielem angielskiego. Koleżanka upubliczniła te informacje w klasie, wyśmiewając jej uczucia. Mama Karoliny pracuje za granicą, dziewczynka przeżywa rozstanie z nią, osamotnienie i brak zrozumienia ze strony innych. Wielokrotnie mama zwracała uwagę dziewczynce, żeby nie pisała wszystkiego co myśli – „jak na spowiedzi”, bo ktoś może wykorzystać jej ufność i otwartość.

*Pewnie dzwonię za późno i też już nie możecie nic zrobić, mój świat się skończył. Gdyby mama tu była i wiedziała... Zresztą i tak byłaby moja wina. Tyle razy mówiła, że to nie spowiedź....*

16-letni Wiktor opublikował na portalu społecznościowym swoje krytyczne uwagi dotyczące nauczycieli. Kolega, który próbował go sobie podporządkować, namawiając do kłamania w jego obronie i dokonywania wspólnych kradzieży, zemścił się na nim za odmowę, przekazując nauczycielom zapisy. Wiktor został zawieszony w prawach ucznia. Napisał do Helpline.org.pl:

*Jeżu!!! Gdybym wiedział, że trzeba przytakiwać - pewnie bym inaczej skończył. Czemu się na mnie uwzięli!? Przecież wszyscy gadają na nauczycieli...*

Znany na swoim osiedlu jako bardzo dobry piłkarz 14-letni Piotrek dał swoje nagie zdjęcie dziewczynie. Po rozstaniu wykorzystwała zdjęcie - wstawiła je do serwisu, w którym można umieszczać zdjęcia bez zgody i wiedzy. Przekazała link do tego miejsca w Internecie koleżankom i kolegom Piotrka. Chłopiec kontaktował się z Helpline.org.pl kilka razy, wstydząc się zgłosić sprawę - w końcu napisał;

*Zdecydowałem się to zgłosić. Wstyd m/straszenie, ale dajcie to na policję; i tak wszyscy widzieli moje zdjęcie, wszyscy, którzy mnie znają na osiedlu.*

**Opracowano na podstawie strony internetowej Ośrodka Rozwoju Edukacji.**

## Konkurs rozstrzygnięty! „O Złotą Metaforę” oraz „Metaforę Niepodległą”

Jury III Ogólnopolskiego Konkursu Poetyckiego im. Józefa Burszewicza „O ZŁOTĄ METAFORĘ” oraz „METAFORĘ NIEPODLEGŁĄ” Szczecin 2018, w składzie: **Kazimierz Burnat** (przewodniczący) poeta, tłumacz, publicysta, dziennikarz, animator ruchu literackiego; **Leszek Dembek** – poeta, prozaik, bibliotekarz, animator kultury, prezes ZLP O. Szczecin; **Róża Czerniawska-Karcz** – poetka, polonistka, ZLP O. Szczecin; **Danuta Sepuco** (sekretarz) – poetka, dziennikarka, pedagogka – po zapoznaniu się ze 242 wierszami nadesłanymi przez 68 uczestników z 43 miast w Polsce, na posiedzeniu 25 maja 2018 r. wskazało laureatów i wyróżnionych oraz autorów wierszy zauważonych:

### W kategorii "O ZŁOTĄ METAFORĘ"

**GRAND PRIX – Iwone Świerkule** "Flaming" z Warszawy za zestaw wierszy

II nagrodę – Jackowi Tatarowi "lisikon" z Warszawy za zestaw wierszy

III nagrodę – Annie Piliszewskiej "Angelika" z Wieliczki za zestaw wierszy

### WYRÓŻNIENIA OTRZYMALI:

1. **Ewa Golo**ch „kabała” z Turka za zestaw wierszy  
2. **Magdalena Cybulska** „BODZISZEK” z Łodzi za zestaw wierszy

3. **Paweł Ślusarczyk** „Ridcully” z Zakopanego za zestaw wierszy

### JURY ZAUWAŻYŁO WIERSZE AUTORÓW:

1. **Edyta Rauhut** „S(ł)owa” Szczecin, wiersz – *nic się nie stało*

2. **Karol Graczyk** „Wodewil”, Toruń, wiersz – *Wieczne sny*

3. **Małgorzata Goluda** „37771”, Szczecin, wiersz – *Pustka*

4. **Anna Jakubczak** „Alina Noren”, Szczecin, wiersz – *Hybryda*

5. **Grażyna Kmita** „Złota Meta”, Zgorzelec, wiersz – *pamiętaj*

6. **Miłosz Marcin Zawadzki** „kalameon”, Lipno, wiersz – *hikikomori*

7. **Janusz Pyziński** „PUSTOSTAN” Podgrodzie, wiersz – *Trauma*

8. **Małgorzata Hrycaj** „Penelopa” Szczecin, wiersz – *spóźnieni kochankowie*

9. **Krzysztof Kokot** „Benedyktynka” Nowy Targ, wiersz – *ostatni pociąg*

10. **Mirosław Mirowski** „Gu.Prof.Gu-009” Szczecin, wiersz – *Feniks – Płonący Ptak*

11. **Marian Kwidziński** „RELAKS” Białogard, wiersz – *Dominium istnienia*

12. **Barbara Moraczewska-Jankowska** „IWA” Szczecin, wiersz – *Mój Vincent*

13. **Małgorzata Kulisiewicz** „Misiek 33” Kraków, wiersz – *Wyzwanie*

14. **Marzena Mariola Podkościelna** „Wychoździ na jedno” Podgrodzie, wiersz – *List do Pawła*

15. **Ewa Włodarska** „kosiarze” Białystok, wiersz – *Nie wszystko, co przychodzi, jest godne ojca swego*

16. **Renata Beata Diaków** „pieśń życia” Nowogród Bobrzański, wiersz – *Naszyjnik z czarnych perł*

**w kategorii „METAFORA NIEPODLEGŁA” jury:**

pierwszej nagrody nie przyznało

II nagrodę – **Małgorzacie Hrycaj** „Penelopa” ze Szczecina za zestaw wierszy

III nagrodę – **Annie Piliszewskiej** „kwadra” z Wieliczki za zestaw wierszy

### WYRÓŻNIENIA OTRZYMALI:

1. **Magdalena Cybulska** „Dymówka” z Łodzi za zestaw wierszy

2. **Ludmiła Raźniak** „Ferdek” z Koszalina za zestaw wierszy

3. **Anna Jakubczak** „Alina Noren” ze Szczecina za zestaw wierszy

### JURY ZAUWAŻYŁO WIERSZE AUTORÓW:

1. **Grażyna Kmita** „Złota Meta” Zgorzelec, wiersz – *Drugie dno*

2. **Zygmunt Królak** „Nikt obcy” Witolubie, wiersz – *Piękna jak dziewczyna*

3. **Adam Wiktor Siedlecki** „POMOST” Szczecin, wiersz – *Białe tabędzie*

4. **Grzegorz Darlak** „SALWATOR” Kraków, wiersz – *Dla niej*

5. **Barbara Moraczewska-Jankowska** „IWA” Szczecin, wiersz – *Ręce i oczy Niepodległości*

6. **Adriana Jarosz** „CYGAN” Szczecin, wiersz – *Czas kamienia*

### UWAGA!

Wiersze Laureatów, Wyróżnionych oraz Autorów zauważonych zostaną opublikowane w Almanachu poetyckim III Ogólnopolskiego Konkursu Poetyckiego im. Józefa Burszewicza „O Złotą Metaforę” i „Metaforę Niepodległą” i wręczone 24. czerwca 2018 roku o godz. 16.00 podczas galowego Koncertu w Ogrodzie „Różanka” w Szczecinie. Nieobecnym egzemplarze Almanachu zostaną wysłane pocztą.

*Nagrodzone prace opublikujemy we wrześniowym numerze „Dialogów”.*

## Szczeciński Program Edukacji Wodnej i Żeglarskiej „Morze przygody – z wiatrem w żaglach”

### Dwie dekady „Navigatora XXI” Rocznicowe spotkanie na pokładzie



Właśnie w roku 2018 mija 20 lat, odkąd polska bandera po raz pierwszy powiała nad statkiem badawczo-szkolnym Akademii Morskiej w Szczecinie – „Nawigatorem XXI”. Okrągły jubileusz świętowany był wraz ze Świętem Szkoły – 23 maja br., na pokładzie statku i w gmachu uczelni. Przy wałach Chrobrego zacumował też bliźniaczy statek szkolny „Horyzont II” z Akademii Morskiej w Gdyni. Ceremonię powitania statków uświetniła orkiestra Marynarki Wojennej RP, a niezwykle ubarwiła cała gromadka „morskich” przedszkolaków z zaprzyjaźnionego PP 27 „Żagielek”. Jubilat służy nie tylko kształceniu kadr morskich dla polskiej i światowej floty i gospodarki morskiej, ale też znany jest ...żeglarzom, corocznie stanowiąc asystę i osłonę regat bałtyckich. Jest prawdziwym Ambasadorem morskiego Szczecina. (WS)

„Nawigator XXI” wszedł do portu w asyście holowników, a potem podczas uroczystości na pokładzie odbyło się uroczyste posiedzenie Senatu AM, dodatkowo w znakomitym gronie zaproszonych gości – załóg, władz miasta i MG MiŻŚ, uczelni, przedstawicieli lokalnej społeczności oraz



firm i instytucji związanych z gospodarką morską. Prezydent miasta Piotr Krzystek przekazał załodze banderę Szczecina, wręczone też zostały pamiątkowe medale gościom honorowym, a także doroczne nagrody **Wilka Morskiego**, przyznawane tradycyjnie osobowości związanej z morzem oraz studentowi Akademii Morskiej w Szczecinie. **Wilkiem Morskim 2018** uhonorowany został wieloletni były Rektor WSN i AM prof. **Aleksander Walczak**, pomysłodawca - wraz z ówczesnym prorektorem prof. **Jerzym Kosińskim**, budowy „Nawigatora XXI”. Po oficjalnej uroczystości statki obu Akademii Morskich zostały otwarte dla szczecinian i turystów, chcących osobiście postawić stopę na ich pokładach.

„Nawigator XXI” od 20 lat służy celom szkoleniowym i badaniom naukowym, wrósł też w rzeczywistość morskiego Szczecina i cumując przy Wałach Chrobrego stał się rozpoznawalnym symbolem miasta, podkreślającym jego portowy charakter – szczególnie na temat historii jego powstania oraz 20 lat funkcjonowania jednostki znajdują się na stronie poświęconej wydarzeniu: <http://n21.am.szczecin.pl/>

**Pomyślnych wiatrów, na dalsze lata morskiej służby, pod banderami Polski i morskiego Szczecina!**

**Tekst i zdjęcia: Wiesław Seidler**



## Reprezentacja Szczecina do TTSR 2018 wybrana Załoganci rozpoczynają szkolenia

Szczecińskie Centrum Żeglarskie rozpoczęło szkolenia 79 osób, które zostały wybrane do Żeglarskiej Reprezentacji Szczecina w regatach The Tall Ships Races 2018. Pierwszy zjazd odbył się już w dn. 19-20 maja; w programie były m.in.: zajęcia z teorii, zachowania bezpieczeństwa i promocji miasta w portach TSR.

Żeglarska Reprezentacja w roku 2018 liczyć będzie łącznie 79 członków i popłynie na trzech jednostkach: Fryderyku Chopinie, Darze Szczecina i Urtice. Na pokładzie znajdują się głównie osoby w wieku od 16 do 25 lat, które pozytywnie przeszły proces rekrutacyjny. Przy wyborze członków załogi brane były pod uwagę m.in. znajomość języków obcych, uzdolnienia artystyczne, stan zdrowia i otwarcie na nieznaną, morską przygodę.

Reprezentanci przed regatami wezmą udział w szeregu szkoleń i warsztatów, które rozpoczęły się już 19-20 maja. Podczas zajęć załoganci ćwiczyć będą pracę w zespole i poznają zasady panujące na pokładzie. Zapoznają się także ze sprzętem asekuracyjnym i zasadami pierwszej pomocy. Nie zabrakło zadań artystycznych, które mają pomóc reprezentacji w barwny sposób promować Szczecin i zachęcać do odwiedzenia naszego miasta. Kolejny zjazd załogantów odbył się 26-27 maja. Podczas wielu godzin spędzonych na morzu reprezentanci Szczecina poznali nie tylko uro-

ki żeglarstwa, ale także – jako pełnoprawna załoga – uczestniczyła w wachtach nawigacyjnych, bosmańskich, kambuzowych czy też trapowych. Nie zabrakło także codziennej ciężkiej pracy na pokładzie.

Już od 14 lat nasza reprezentacja promuje Szczecin poprzez udział w regatach The Tall Ships Races, walcząc o nagrody z jachtami i żaglowcami z całego świata. Przez te lata załogi zdobyły liczne nagrody, spośród których za najbardziej cenną uważana jest – Friendship Trophy. Wyróżnienie to Reprezentacja Szczecina zdobyła trzy razy z rzędu. Trofeum przyznawane jest najbardziej przyjacielskiej i lubianej załodze, którą wybierają kapitanowie innych jednostek w formie głosowania w czasie trwania regat. Tegoroczne regaty rozpoczną się w duńskim Esbjerg, skąd załogi popłyną do norweskiego Stavanger, a swoje żeglarskie zmagania zakończą w holenderskim Harlingen. Finał odbędzie się w dniach 3-6 sierpnia.

**Zdjęcia: Wiesław Seidler**



## Żeglarz Kot Umbriaga

W Alei Żeglarza nad Odrą przy muzyce zespołu „Żejman i Garkumpel” 1 czerwca dzieci oczekiwały przybycia kota żeglarza. Kot maści rudej o imieniu Umbriaga przyplłynął łodzią. W asyście dzieci i Pana Prezydenta Szczecina Piotra Krzystka dokonał odsłonięcia swojej rzeźby. Z okazji tego wydarzenia Pałac Młodzieży w Szczecinie zorganizował konkurs plastyczny pod tytułem „Dzielny Żeglarz Kot Umbriaga”. Nagrody dla laureatów konkursu wręczała Pani Dyrektor Pałacu Młodzieży Elwira Rewcio. Na zakończenie dzieci wraz z rodzicami robiły sobie pamiątkowe zdjęcia z kotem. Śmiechom i radościom nie było końca. Wszystkich zapraszamy nad Odrę.

**Tekst: Jolanta Gałęzowska**  
**Zdjęcia: M. Ircha**



## „Maszt Maciejewicza” wrócił... Biało-Czerwona nad Łasztownią

Czekało na ten moment wielu ludzi morza i wreszcie od piątku 8 bm. historyczny i wymowny symbol morskiego i portowego Szczecina ponownie zdobi przestrzeń publiczną naszego miasta. Wbrew malkontentom nowa lokalizacja „Masztu Maciejewicza”, po drugiej stronie Odry przy Moście Długim, na Łasztowni, na wysokości biurowca Lastada, na coraz bardziej popularnym Bulwarze Gdyńskim (wizualizacja na zdjęciu), jest dobrym miejscem dla „Macaja” – oby już na stałe?. Zgodnie z morską tradycją „nowe życie” masztu rozpoczęło się od ceremoniału podniesienia na nim polskiej bandery, czego dokonał młodzieżowy poczet sztandarowy Centrum Żeglarskiego, w takt Hymnu Narodowego i wybijania czterech „szklanek”. Uroczystość zgromadziła sporo gości, ludzi morza i żeglarzy, w tym absolwentów Liceum Morskiego, PSM, WSM i AM, a także młodzież i przedstawiciele rodziny Patrona masztu. Banderę na maszt stawiał były uczestnik Programu Edukacji Wodnej i Żeglarskiej **Albert Huderewicz**.

Historię masztu przypomniła młodzież, a o jego symbolicznej roli w morskich dziejach polskiego Szczecina, i o zabiegach o „uratowanie” masztu i jego renowację przypomnieli w swoich wystąpieniach zaproszeni goście, w tym prezydent miasta **Piotr Krzystek**, i dyrektor Muzeum Narodowego **Lech Karwowski**. Za troskę miasta i pomoc wielu ludzi w utrwalaniu pamięci o legendarnym „Kapitanie Kapitanów” podziękował w imieniu rodziny wnuk „Macaja” **Janusz Maciejewicz**, oficer mechanik okrętowy i działacz „Solidarności” PŻM. Wzruszającym momentem uroczystości było wystąpienie absolwentów byłego Liceum Morskiego, któremu patronował „Macaj”, a mieszczącego się kiedyś właśnie na statku s/s „Kapitan K. Maciejewicz”, oraz absolwentów pierwszej szczecińskiej PSM, poprzedniczki WSM i AM,. Specjalne podziękowania za „uratowanie” masztu otrzymał od nich m.in. prezydent



**Piotr Krzystek**, oraz redaktor **Krystyna Pohl**, pisząca od lat o ludziach morza. Wśród zebranych wyróżniła się delegacja uczniów i dyrekcji Szkoły Podstawowej Nr 56, noszącej imię kpt.ż.w. K. Maciejewicza.

Teraz nad Łasztownią, która obok Wałów Chrobrego staje się przywróconą do życia wizytówką morskiego Szczecina i gościła właśnie Dni Morza 2018, dumnie powiewa Biało-Czerwona, przypominając morskie tradycje Rzeczypospolitej i Szczecina. Ma u stóp cały morski Szczecin, powiewa bowiem wysoko, na topie Masztu Macie-



jewicza, tuż przy tzw. „jabłku”, do którego wspinali się kiedyś uczniowie Liceum Morskiego podczas obowiązkowej porannej zaprawy, co wspominał jeden z absolwentów.

Przypomnę, że 30-tonowy maszt, wraz z bomaми przeładunkowymi, ze statku „*Kapitan K. Maciejewicz*”, w 1990 roku ozdobił najpierw wjazd na Trasę Zamkową, obok Placu Solidarności. Ma jednak za sobą o wiele dłuższą morską historię, sięgającą 1929 roku (!), kiedy dla armatora francuskiego zbudowany został w Bremie statek handlowy SS „Wisconsin”, eksploatowany później na linii atlantyckiej, aż do 1951 r. Zakupiony następnie przez gdyńskie PLO otrzymał nazwę s/s „*Fryderyk Chopin*” i pływał nadal jako drobnicowiec, do 1954 r., kiedy przejęty został przez PPDiUR „Dalmor” i zaadoptowany na bazę rybacką, pod kolejną nazwą – s/s „Kaszuby”. Tak potem przez prawie 20 lat obsługiwał na dalekich łowiskach polską dalekomorską flotę rybacką, a wycofany z rybackiej służby przeszedł kolejną przebudowę i został dostosowany do potrzeb szczecińskiego Liceum Morskiego, otrzymując imię s/s „*Kapitan K. Maciejewicz*”, na cześć legendarnego „*Kapitana Kapitanów*”, Patrona szkoły. Już jako hulk szkolny był w latach 1973-1982 przycumowany przy Wałach Chrobrego, stając się najczęściej podziwianą i fotografowaną swoistą wizytówką morskiego Szczecina. Wskutek reorganizacji szkolnictwa morskiego Liceum Morskie zostało jednak zlikwidowane, a statek niestety w 1982 r. wypłynął w ostatni rejs pod polską banderą, do szwedzkiej stoczni, w celu złomowania...

Tak skończyła się francuska i polska historia statku, ale właśnie rozpoczęło się dalsze życie jego masztu, bowiem jako pamiątka morskich dziejów polskiego Szczecina maszt został przejęty na stan Muzeum Narodowego, i z inicjatywy śp. ówczesnego dyrektora Muzeum **prof. Władysław**



**śława Filipowiaka** został w 1990 r. – po renowacji – postawiony jako swoisty pomnik, pomiędzy nitkami Trasy Zamkowej, przy dzisiejszym Placu Solidarności. Stał tam do 2013 r., kiedy został zdemontowany w celu konserwacji, po czym „długo” – z różnych przyczyn (?) – trwały dyskusje co do dalszych jego losów i miejsca ponownej lokalizacji, zamknięte właśnie 8 maja 2018 r., kiedy odnowiony „*Maszt Maciejewicza*” stanął na Łasztowi. Miejmy nadzieję, że pozostanie tam już na zawsze...

Na pomnikowym cokole masztu znajdowały się wcześniej dwie pamiątkowe tablice z brązu, odsłonięte w 1991 r. – jedna z życiorysem „*Kapitana Kapitanów*”, druga z historią statku s/s „*Kapitan K. Maciejewicz*”. Na razie tych starych tablic nie ma, mają być nowe?

**Tekst i zdjęcia:**

**Wiesław Seidler i Jolanta Gałęzowska**

## Rusza Szczecińska Szkoła Jungów 2018

Uniwersytet Dziecięcy Morskiego Centrum  
Nauki i ZOZZ

Edukacyjna ponadprogramowa oferta morskiego i żeglarskiego Szczecina dla uczniów szkół podstawowych wzbogaciła się akurat podczas Dni Morza 2018 o **Dziecięcy Uniwersytet im. prof. Jerzego Stelmacha – Szczecińską Szkołę Jungów**, która została powołana z dniem 8 czerwca br. na bazie porozumienia pomiędzy Morskim Centrum Nauki a Zachodniopomorskim Okręgowym Związkiem Żeglarskim. Uroczyste podpisanie porozumienia odbyło się w żeglarskiej scenerii Centrum Żeglarskiego, z udziałem Marszałka Olgierda Geblewicza i wiceprezydenta miasta Krzysztofa Soski, i gości, m.in. z ZUT, AM i CŻ. Ze strony MCN pokieruje projektem Patrycja Skrobicka – Specjalista ds. edukacji MCN, a Koordynatorem Szkoły Jungów – ze strony ZOZZ – będzie **Wiesław Seidler**, od lat mocno zaangażowany w szczecińską morską edukację dzieci i młodzieży. Na początek zajęcia i warsztaty praktyczne Szkoły Jungów odbywały się będą m.in. w Starej Rzeźni, w Akademii Morskiej, w pracowniach ZUT, w Centrum Eureka, w Zachodniopomorskim Centrum Edukacji Morskiej i Politechnicznej, a także na żaglowcu „Kapitan Borchardt” i w Centrum Żeglarskim. (WS)

### Rusza nabór do Szkoły Jungów

Poprzez eksperymenty i naukowe doświadczenia wkroczą w świat oceanografii, nawigacji, fizyki i żeglarstwa. W roku szkolnym 2018/19 zachodniopomorskie dzieci czeka nie lada atrakcja. Grupa 20 dzieci od października będzie uczestniczyła w zajęciach Dziecięcego Uniwersytetu Morskiego Centrum Nauki. Rusza pierwszy nabór do szczecińskiej Szkoły Jungów. Porozumienie o utworzeniu Uniwersytetu podpisali Olgierd Geblewicz Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego,

i Zbigniew Zalewski Prezes ZOZZ, oraz Witold Jabłoński Dyrektor Morskiego Centrum Nauki.

– *Szkoła Jungów na pewno stworzy możliwość zdobywania wiedzy, poszerzania horyzontów intelektualnych i rozwijania naukowych pasji. Interaktywne wykłady, ciekawe eksperymenty oraz praktyczne warsztaty będą rozbudzać w dzieciach prawdziwą pasję poznawczą i zaciętość do nauki. Jestem głęboko przekonany, że budujemy wspaniałą wartość jaką jest poznawanie nauki przez zabawę. Mam nadzieję, że wielu uczestników naszej Szkoły Jungów w przyszłości będzie studentami właśnie Akademii Morskiej* – powiedział marszałek **Olgierd Geblewicz**.

– *To będzie wstęp do świata pasji, umiejętności i nauki, świata morza i żeglarstwa. Dziecięcy Uniwersytet im. prof. Jerzego Stelmacha to dowód, że Morskie Centrum Nauki nie będzie kojarzone tylko z budynkiem. To będzie miejsce, którego pozytywna energia dotrze do różnych przestrzeni i środowisk* – dodał **Witold Jabłoński** Dyrektor Morskiego Centrum Nauki.

Do współpracy zaproszeni zostali również przedstawiciele szczecińskich uczelni wyższych, w tym **prof. Mariusz Dąbrowski** – Prezes Fundacji Eureka, prof. Paweł Zalewski – Dziekan Wydziału Nawigacyjnego AM, **prof. Piotr Masojć** – Katedra Genetyki, Hodowli i Biotechnologii Roślin ZUT. Partnerem merytorycznym Szkoły Jungów jest ZOZZ. Na pierwszy rok szkolny 2018/2019 zaplanowano dziewięć comiesięcznych spotkań, które odbywać się będą w soboty. Przewiduje się udział dzieci w wieku szkolnym od 9 do 12 lat. Rekrutacja online odbywać się będzie poprzez stronę [www.szkołajungow.pl](http://www.szkołajungow.pl) Nabór trwa do 25 czerwca br. Ogłoszenie listy uczestników nastąpi 28 czerwca 2018 r.

Harmonogram **zajęć na pierwszy rok 2018/2019 Szkoły Jungów:**

Październik 2018/Stara Rzeźnia Temat: Wszechocian - oceanografia fizyczna i biologiczna. Ziemia - Błękitna Planeta.

Listopad/Akademia Morska Temat: Akademia Morska – zajęcia na symulatorach.

Podstawy nawigacji – planetarium, nawigacja współczesna, napęd statków.

Grudzień/ „Eureka Główna” Ściegiennego 42 Temat: Eureka Eksperymenty fizyczne.

Styczeń 2019/ZUT Katedra Genetyki, Hodowli i Biotechnologii Roślin Temat: Genetyka.

Warsztaty z hodowli roślin.



Luty Temat: Żegluga, transport morski – wizyta na żaglowcu „Kapitan Borchardt”. Żaglowiec – nie tylko połączenie drewna, stali, lin i płótna.

Marzec/Stara Rzeźnia Temat: Pokaz Szalonego Profesora. Pokaz z wykorzystaniem dwóch skrajnych substancji – ciekły azot, jako jedna z najzimniejszych w całym Wszechświecie (prawie - 200 stopni Celsjusza), oraz płonące wybuchy metanu (prawie 2000 stopni Celsjusza).

**Kwiecień/Zachodniopomorskie Centrum Edukacji Morskiej i Politechnicznej** – ul. Hoża

Temat: Wizyta w ZCEMiP. Warsztaty w pracowni symulatora nawigacyjnego.

Maj/Czerwiec/Centrum Żeglarskie. Temat: Wizyta w Centrum Żeglarskim. Pierwszy krok na wodzie – zajęcia treningowe „na sucho” oraz na wodzie – na Optymistach i DZ-ach.

Materiały prasowe MCN. Informacje i kontakt:

Patrycja Skrobacka tel.: (609) 563-780 e-mail: p.skrobacka@centrumnauki.eu

**Zdjęcia: Wiesław Seidler**



## 25 lat STS Fryderyk Chopin

30 maja Koło Edukacji Wodnej i Żeglarskiej w Technikum Technologii Cyfrowej zorganizowało konkurs z okazji 25-lecia żaglowca. Podczas konkursu uczestnicy mieli okazję obejrzeć film „Dziennik z niebieskiej szkoły” reż. Jędrzej Bończyk oraz spróbować ciast przygotowanych przez uczniów Gim. 6

I miejsce zajął Dawid Stankiewicz z TTC II i III miejsce zajęły uczennice Gim 27 **Natalia Szwab** i **Ewelina Kozakiewicz**. Trzy kolejne miejsca zajęli uczniowie Gim. 6 **Michał Tomaszewski**, **Zofia Piasecka**, **Jakub Sikorski**.



## Morze i „Dar Młodzieży” w Szczecinie!!!

### Światowa stolica branży morskiej na Łasztowni

Tuż po zakończonych w szczecińskich Dniach Morza 2018 gościliśmy również na Łasztowi – 13 bm. – dwa wspólne praktycznie największe w całej branży międzynarodowe morskie wydarzenia, czyli **Światowe Dni Morza**, oraz **6. Międzynarodowy Kongres Morski**. Właśnie z tej okazji zmieniona została nawet początkowa bałtycka trasa rocznicowego wokółziemskiego „*Rejsu Niepodległości*”, i już od 12 bm. cumował u nas „Dar Młodzieży” – Morski Ambasador RP, i Ambasador Szczecina. Łącznie była to nadzwyczajna okazja do promocji portowego, morskiego i żeglarskiego Szczecina, tym bardziej, że Światowe Dni Morza w ogóle po raz pierwszy zagościły w Europie Wschodniej, i to u nas! Dla uczestników uroczystości przygotowano specjalne, eleganckie namioty-pawilony, oraz czasowe chodniki, usypano też specjalną „plażę”, na której można było po naradach zrelaksować, a wszystko to na końcu Łasztowi, za budynkiem Starej Rzeźni. Tam też – przy Nabrzeżu Bułgarskim – cumował „Dar Młodzieży” (na zdjęciach), i statek szkolny AM „Nawigator XXI”, a po raz pierwszy do Szczecina zawinał także ORP „Kormoran”, najnowocześniejszy okręt Marynarki Wojennej RP. Przez cztery dni światową stolicą branży morskiej więc Szczecin i historyczna ale „nowa” Łasztownia.

„*Podczas Światowych Dni Morza chcemy pokazać potencjał polskiego wybrzeża*” – powiedział minister GMiZS Marek Gróbarczyk. Dodał, że podczas tej imprezy **najistotniejsze dla rządu jest promowanie roli Polski w światowej gospodarce morskiej**. Była też okazja do spotkania dla 15 ministrów z całego świata, oraz 30 delegacji Międzynarodowej Organizacji Morskiej (IMO), która obchodzi właśnie 70. rocznicę powstania, i razem z ONZ jest głównym organizatorem wydarzenia. Obchody Światowych Dni Morza rozpoczęły się 13 czerwca i potrwały do 15 czerwca, kiedy w tym samym miejscu rozpoczęły się obrady 6. Międzynarodowego Kongresu Morskiego. Oba wydarzenia zgromadziły m.in. oficjalne delegacje z całego świata, wielu zagranicznych i krajowych ekspertów i prelegentów, oraz przedstawicieli biznesu i nauki z branży morskiej. Obecnie ponad 80 proc. towarów na świecie jest transportowanych drogą morską, co świadczy o szczególnie istotnym znaczeniu tej branży dla globalnej gospodarki.

Specjalnym gościem był „Dar Młodzieży”, na którym 20 maja br. wyruszyła z Gdyni pierwsza załoga niezwykle wokółziemskie-

go Rejs Niepodległości. Przypomnę, że oprócz załogi stałej, w rejsie tym bierze udział łącznie ponad 530 praktykantów, w tym studenci Akademii Morskiej z Gdyni, i uczniowie średnich szkół morskich z **ZSM w Swinoujściu**, i z **ZCEMiP w Szczecinie**, z opiekunką Jolantą Halicką, oraz 400 laureatów wspomnianego ogólnopolskiego konkursu. Zaplanowano siedem wymian grup praktykantów i załogantów – w sumie ponad 930 młodych ludzi z całej Polski weźmie udział w tym przedsięwzięciu. Właśnie słuchacze obu średnich szkół morskich – ze Szczecina i Swinoujścia – stanowili pierwszą grupę praktykantów na pokładzie, i to z nimi rozmawiałem we wtorek na pokładzie. Wszyscy z uśmiechem, ale i z żalem rozstawiali się z żaglowcem, podobnie jak pierwsza grupa laureatów konkursu, z całej Polski, wśród których też są uczniowie i studenci ze Szczecina i naszego województwa, jak np. Maria Rudzińska, studentka PUM, i kilkanaście innych dziewcząt i chłopców, z innych szkół i uczelni. Te pierwsze grupy zastąpią teraz kolejni laureaci konkursu, i studenci gdyńskiej AM, i już tak do końca rejsu. Niestety, nie będzie wśród nich oficjalnej reprezentacji naszej szczecińskiej AM, inaczej niż w pierwszej wokółziemskiej podróży "Daru Młodzieży", w którym byli studenci i wykładowcy naszej WSM.

**Tekst i zdjęcia: Wiesław Seidler**



## PIERWSZA POMOC

### Uratuj komuś życie!

Udzielania pierwszej pomocy łatwo się nauczyć. Ta wiedza może uratować czyjeś życie. Zanim przystąpisz do udzielania pierwszej pomocy,

zadzwoń pod numer ratunkowy. Następnie postępuj zgodnie z naszymi instrukcjami!

Jeśli u poszkodowanego nie zauważysz/nie wyczujesz na własnym policzku **oddechu rozpocznij resuscytację oddechowo-kръżeniową:**

- \* połóż nadgarstek jednej ręki **na środku klatki piersiowej** poszkodowanego
- \* połóż drugi **w tym samym miejscu**
- \* **spleć mocno** obie dłonie
- \* upewnij się, że **nie uciskasz** żeber, nadbrzusza i dolnego końca mostka poszkodowanego
- \* wyprostuj ramiona i uciskaj **na głębokość 5-6 cm** (z częstotliwością 100-120 uciśnień na minutę)
- \* **nie odrywaj dłoni** od mostka po uciśnięciu. Uciskaj klatkę piersiową i rozpocznij także pomoc metodą ?usta-usta?
- \* po wykonaniu **30 uciśnień** udroźnij drogi oddechowe – **odegnij głowę i unieś żuchwę**
- \* weź wdech i obejmij lekko uchylone usta poszkodowanego
- \* wykonaj **2 wdmuchnięcia** powietrza (do uniesienia się klatki piersiowej)
- \* sprawdź, czy po wykonaniu wdechu **klatka piersiowa opada**
- \* powtórz wdech, a następnie powróć do uciśnień
- \* **nie przerywaj resuscytacji**, jeśli nie zyskasz pewności, że poszkodowany oddycha samodzielnie. Jeśli możesz, zmieniaj się z innymi świadkami i zdarzenia **co 2 minuty**.

**Kontynuuj resuscytację do przybycia ratowników!**

## II etap konkursu „Wiedzy Morskiej”

To był weekend pełen wydarzeń. W czwartek 7.06. odbył się II etap konkursu wiedzy morskiej. Przy bezchmurnym niebie na przystani Centrum Żeglarskiego rozegrane zostały konkurencje na wodzie. Przy dopingu koleżanek i kolegów załogi ściagały się na optimistach. Starsi koledzy w tym samym czasie rozgrywali regaty na DZ-tach. Przy umiarkowanym wietrze żegluga sprawiała wiele emocji i niespodzianek. Tegoroczne regaty wykazały większe umiejętności żeglarskie uczestników co spowodowało wiele emocji w bezpośredniej rywalizacji,

Podczas pieczenia kiełbasek na ognisku Pani Elwira Rewcio dyrektor Pałacu Młodzieży wręczyła puchary oraz nagrody rzeczowe. Najlepsze drużyny otrzymały czeki pieniężne do wykorzystania przy realizacji programu.

### Wyniki drużynowe:

Kategoria SP klasy 1-3.

I miejsce SP 68 – opiekun J. Pińkowska,

II miejsce SP 5 – opiekun E. Rajewska,

III miejsce SP 68 – opiekun M. Ostrowska.

Kategoria SP klasy 4-7.

I miejsce SP 56 – opiekun D. Bilski,

II miejsce SP 61 – opiekun R. Uwarkin,

III miejsce SP 5 – opiekun R. Rajewska.

Kategoria 15-19 lat.

I miejsce ZSEE/TME – opiekun I. Spychalski,

II Miejsce TTC – opiekun Izabela Poppe-Iwanow,

III miejsce ZSO4/GM 14 – opiekun M. Bryła.

W zmaganiach wzięły również udział szkoły: SP 1, SP 11, SP 23, SP 14, SP 41 i LO nr 11.

*Wszystkim serdecznie gratulujemy.*







Miejski Konkurs Plastyczny  
**„Codziennie  
Polskę  
TworzyMy”**

Konkurs z okazji 100-lecia  
obchodów  
Święta Niepodległości Polski  
Zdjęcia: Monika Wilczyńska

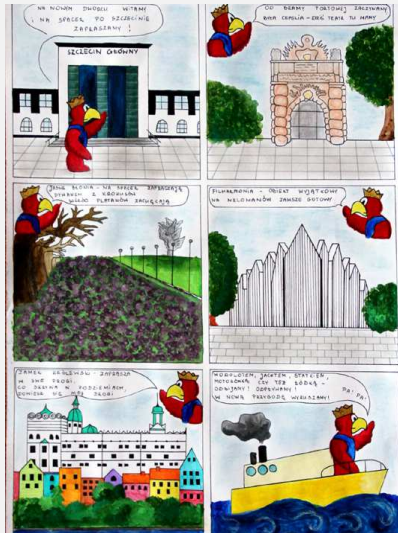


**I TY MOŻESZ TRZYMAĆ**



**TEN PARASOL**





Miejski Konkurs Plastyczny  
**„Codziennie  
 Polskę  
 TworzyMy”**

Konkurs z okazji 100-lecia  
 obchodów  
 Święta Niepodległości Polski  
 Zdjęcia: Monika Wilczyńska

